

ZAŁOŻENIA ROZWOJU

• WPROWADZENIE

Aktualizacja „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” jest opracowywana w oparciu o przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku. W świetle zapisów w/w ustawy plan zagospodarowania przestrzennego województwa nie jest aktem prawa miejscowego, jednak będąc wyrazem polityki przestrzennej samorządu województwa, spełnia bardzo istotną rolę w gospodarowaniu przestrzenią. Jest długookresowym dokumentem planistycznym ściśle powiązany ze strategią rozwoju województwa oraz określającym cele i kierunki rozwoju przestrzennego regionu.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa:

- Jest elementem regionalnego planowania strategicznego, w którym następuje konkretyzacja przestrzenna celów sformułowanych w strategii rozwoju województwa. *Wobec faktu, że obecnie obowiązująca strategia rozwoju województwa podlega aktualizacji i musi być spójna z planem zagospodarowania przestrzennego województwa (zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 7 listopada 2008 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (Dz. U. Nr 216 z 2008 r. poz. 1370) przyjmuje się, że poniższe założenia*

rozwoju są również założeniami do strategii rozwoju województwa w wymiarze przestrzennym. Jednocześnie zakłada się, że z przyjętych w aktualizacji „Planu...” głównych działań, strategia rozwoju województwa wybierze i wskaże działania priorytetowe dla kolejnych okresów finansowania.

- Jest elementem systemu planowania przestrzennego łączącego planowanie krajowe z planowaniem miejscowym.
Obowiązująca „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” (M.P. Nr 26 z 2001 r. poz. 432) sporządzona została przed wejściem Polski do UE, w innych uwarunkowaniach formalno – prawnych, społeczno – gospodarczych i przestrzennych i nie uwzględnia dzisiejszych tendencji, nowych możliwości i potrzeb rozwoju. Dlatego przyjęte założenia rozwoju województwa w wielu aspektach są odmienne od zapisów „Koncepcji...” co w świetle wymogów ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 z 2003 r. poz. 717 z późniejszymi zmianami) stanowi istotny problem. W grudniu 2008 roku został opracowany „Ekspercki projekt koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju do roku 2033”. W generaliach, założenia rozwoju przestrzennego województwa wpisują się w ten dokument. Jednak dla planu zagospodarowania przestrzennego województwa niezbędne jest sporządzenie dokumentu rządowego, określającego politykę przestrzenną państwa.
- Ma charakter planu działania - formułuje priorytety i kierunki polityki przestrzennej, dając podstawę do formułowania tej polityki w dokumentach programowych i operacyjnych.
Zakłada się, że cele i kierunki polityki przestrzennej sformułowane w aktualizacji „Planu...” znajdą odzwierciedlenie w zapisach regionalnego programu operacyjnego i będą realizowane poprzez konkretne projekty.
- Jest aktem kierownictwa wewnętrznego – wiąże jednostki organizacyjne podporządkowane samorządowi województwa.

Ustalenia planu odnoszą się do obszaru województwa w jego granicach administracyjnych, uwzględniając zarówno istniejące powiązania wewnątrzregionalne, jak i powiązania zewnętrzne w wymiarze międzyregionalnym, krajowym i europejskim.

Prace planistyczne nad planem mają charakter ciągły a aktualność jego zapisów, jak i zmieniające się uwarunkowania i okoliczności zewnętrzne podlegają okresowej ocenie przeprowadzanej przez Zarząd Województwa co najmniej raz w czasie kadencji Sejmiku.

„Okresowa ocena „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” przeprowadzona w 2005 roku wykazała potrzebę jego aktualizacji m. in. ze względu na szereg zmian przestrzennych i legislacyjnych oraz pojawienie się nowych uwarunkowań zewnętrznych w postaci strategicznych dokumentów krajowych i wojewódzkich mających istotny wpływ na kształt polityki przestrzennej regionu. Również dokonane obecnie szczegółowe analizy uwarunkowań wewnętrznych, wykazały konieczność weryfikacji niektórych kierunków rozwoju, chociaż generalnie należy stwierdzić, że strategiczne kierunki sformułowane i przyjęte w „Planie...” z 2002 roku oraz „Strategii rozwoju województwa...” są nadal aktualne.

Najważniejszym problemem społecznym, warunkującym dalszy prawidłowy rozwój społeczno – gospodarczy i przestrzenny województwa jest jego zła sytuacja demograficzna, wynikająca przede wszystkim z narastających procesów depopulacji i ujemnego salda migracji oraz niekorzystnej struktury płci. Kierunki zmian w sferze demograficznej przyjęte w "Planie..." z 2002 roku wynikały bezpośrednio ze sporządzonej przez GUS "Prognozy demograficznej na lata 2003-2030", która dla województwa łódzkiego okazała się bardzo trafna. Dostępne obecnie dane z nowej prognozy demograficznej na lata 2008-2035 wskazują, że istniejące w regionie łódzkim negatywne tendencje zostaną utrzymane a nawet ulegną pogłębieniu. Należy zaznaczyć, że dalsze zintensyfikowanie obecnych niekorzystnych zjawisk demograficznych stanowi poważne zagrożenie dla prawidłowego rozwoju regionu.

Waloryzacja ośrodków miejskich wykazała, że generalne kierunki przekształceń sieci osadniczej, zarówno strukturalne, jak i przestrzenne, niestety nie następują. Jednocześnie nie wystąpiły żadne przesłanki, które wpłynęłyby na konieczność radykalnych zmian w kształtowaniu harmonijnego układu osadniczego w sieć ośrodków równoważenia rozwoju. Jednak należy zaznaczyć, że większość ośrodków mających być ogniwami dynamizującymi przemiany przestrzenne, gospodarcze i społeczne na różnych poziomach oddziaływania, obecnie znajduje się w głębokiej recesji i wykazuje spadek względnego poziomu społeczno – ekonomicznego. Ośrodkiem dominującym nadal jest Łódź, która jednak znacznie zmniejszyła swój potencjał ludnościowy i kumuluje wszystkie problemy demograficzne województwa. Zauważalny jest także spadek względnego potencjału społeczno – gospodarczego miasta. Wydaje się również, że rola i znaczenie Łodzi w krajowym systemie osadniczym znacznie spadły a dystans dzielący ją od pozostałych dużych miast w kraju powiększył się. Do tej pory nie zostało zdyskontowane szczególnie dogodne położenie Łodzi – brak realizacji inwestycji transportowych usprawniających powiązania zewnętrzne, zarówno krajowe, jak i europejskie, wpływa niekorzystnie na kondycję gospodarczą i dalszy rozwój miasta. Aktualny pozostaje także postulat kształtowania Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego generującego rozwój centralnej części województwa. Niepokojącym zjawiskiem w skali regionu jest znaczny spadek poziomu rozwoju większości dużych i średnich miast województwa co skutkuje brakiem ośrodków mogących pełnić funkcje regionalne. Również słabość

i niewystarczający potencjał społeczno - ekonomiczny niektórych ośrodków powiatowych stanowi problem wojewódzki. W kontekście powyższych zjawisk generalne kierunki w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej są nadal aktualne i wymagają wzmożonych działań realizacyjnych, przede wszystkim w zakresie ochrony zdrowia, edukacji oraz dostępności do usług kultury. W zakresie rozwoju gospodarczego, mimo postępującej dywersyfikacji struktury gałęziowo – branżowej gospodarki przemysł województwa nadal charakteryzuje się stosunkowo niską konkurencyjnością, produktywnością i innowacyjnością. Województwo łódzkie znajduje się również w początkowym stadium budowy gospodarki opartej na wiedzy. Założone trwałe i silne partnerstwo podmiotów mających decydujący wpływ na podniesienie innowacyjności gospodarki regionu nadal pozostaje jedynie w sferze planów. Znaczące zróżnicowanie rozmieszczenia potencjału gospodarczego przyczynia się do polaryzacji rozwoju. Dlatego bardzo ważne staje się wzmacnianie ośrodków mogących w przyszłości pełnić funkcje regionalne oraz wyraźnie słabych ośrodków powiatowych. Wpłyne to bezpośrednio na kształtowanie lepszych powiązań funkcjonalnych między Łodzią i kształtującym się obszarem metropolitalnym a obszarami zewnętrznymi województwa oraz zapobiegnie ich peryferyzacji. Szczególnego wzmocnienia wymagają miasta w południowej części regionu, gdzie sieć osadnicza jest słabo zrównoważona i występuje niedobór ośrodków miejskich. Zjawiskiem obserwowanym od wielu lat i wciąż się nasilającym jest suburbanizacja, widoczna szczególnie w granicach potencjalnego obszaru metropolitalnego. Chaotyczne rozlewanie się zabudowy na obszarach wiejskich często powoduje konflikty przestrzenne i wpływa na zmniejszenie atrakcyjności osadniczej. W dalszym ciągu aktualne są kierunki przekształceń obszarów wiejskich, przy czym należy zaznaczyć, że ośrodki wiejskie znajdujące się w strefie bezpośredniego oddziaływania Aglomeracji Łódzkiej straciły część funkcji rolniczych i przekształcają się w obszary o charakterze podmiejskim. Zmiany zachodzące w rolnictwie, dotyczące zarówno struktury agrarnej jak i struktury gruntów rolnych, zmierzają w dobrym kierunku, lecz proces ten jest powolny i długotrwały. Zauważalne są korzystne zmiany w tworzeniu nowoczesnych form organizacji producentów rolnych, zwiększa się udział rolnictwa ekologicznego. Pomimo pozytywnych oznak w restrukturyzacji rolnictwa, na wsi nadal aktualnych jest wiele problemów natury społecznej. Utrzymuje się wysoki wskaźnik pracujących w rolnictwie i niekorzystna struktura wykształcenia ludności wiejskiej. Zakładany znaczny odpływ ludności z terenów wiejskich nadal jest aktualny a najistotniejszym wyzwaniem pozostaje umożliwienie transferu pracujących z rolniczego do pozostałych sektorów gospodarki narodowej. Dla przekształceń obszarów wiejskich kluczowe znaczenie będzie miało także zapewnienie obecnie zatrudnionym w rolnictwie przejście do sektora usługowego na obszarach wiejskich.

Założenia i cele dotyczące **systemu transportowego i polityki transportowej** generalnie są nadal aktualne, wymagają jedynie pewnych uszczegółowień bądź modyfikacji zapisów. Nadal brak jest sprawnych i szybkich powiązań województwa

z krajem i Europą w postaci autostrad i dróg ekspresowych. Fakt ten uniemożliwia zdyskontowanie centralnego położenia w kraju a opóźniający się proces ich realizacji oddala również szansę zwiększenia atrakcyjności województwa. Dużym mankamentem układu drogowego jest także zły stan techniczny dróg oraz brak obwodnic miast i miejscowości, przez które prowadzony jest ruch tranzytowy i ciężki. Jednocześnie strategiczny układ drogowy został wzbogacony o nowe drogi ekspresowe zapisane w kolejnych rozporządzeniach Rady Ministrów w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (S-8 na odcinku Piotrków Trybunalski - Warszawa, S-12 na odc. A-1 (Piotrków Trybunalski) - Sulejów - Radom oraz S-74 Sulejów – Kielce – Opatów). W tym kontekście w dalszym ciągu problemem pozostaje inny niż w "Planie..." przebieg drogi ekspresowej S-74. Konsultowane obecnie propozycje modyfikacji i uzupełnienia sieci TEN -T na terytorium Polski również będą miały wpływ na zmiany w obrębie województwa. Również niektóre obszary problemowe w dalszym ciągu pozostały nie rozwiązane np. trudności z trasowaniem obwodnicy Łęczycy. Obecnie, w kontekście planowanego przełożenia drogi krajowej nr 72 w rejonie Brzezina, pojawił się nowy problem, który dotyczy zasadności lansowania nowego połączenia do obsługi pasma koluszkowskiego. W zakresie kierunków rozwoju układu kolejowego, w skali połączeń krajowych Łódź w dalszym ciągu stanowi barierę ograniczającą przelot, przepustowość i częstotliwość obsługi pociągów dalekobieżnych a rozbiecie układu na dwa systemy, oparte o dwa słabo powiązane ze sobą dworce, skutkuje niemożliwością włączenia kolei do wewnętrznej obsługi komunikacyjnej Aglomeracji Łódzkiej i stworzenia efektywnego systemu kolei regionalnej i międzyregionalnej dla województwa w relacjach północ – południe i wschód – zachód. Nadal brakuje dobrych połączeń Łodzi w systemie Inter i Euro City. Dodatkowy problem w zakresie kolei pojawił się w związku z pomysłami na realizację całkiem nowych linii regionalnych. Natomiast pozytywne zapisy, dające szansę na rozwiązanie problemów związanych z obsługą kolejową regionu i Łodzi, pojawiły się w rządowym "Programie budowy i uruchomienia przewozów Koleją Dużych Prędkości w Polsce", gdzie planowana jest linia w postaci "Y" Warszawa – Łódź – Wrocław/Poznań, uwzględniająca przejście przez Łódź oraz połączenie kolei szybkiej z Centralną Magistralą Kolejową (CMK). Również w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 uwzględniono przebudowę linii Łódź – Kalisz, modernizację CMK- i i modernizację linii E -20 a w RPO 2007 – 2013 rewitalizację linii Łódź Kaliska – Bednary. W zakresie rozwoju lotnictwa należy podkreślić nadal małą konkurencyjność Portu Lotniczego Łódź im. Wł. Reymonta, przede wszystkim z uwagi na ograniczoną przepustowość i małą liczbę stałych połączeń krajowych i międzynarodowych. Wobec tego dalsza rozbudowa portu jest założeniem aktualnym. Należy jednak zauważyć, że możliwości dotyczące rozbudowy portu są ograniczone z uwagi na bliskość osiedli mieszkaniowych. Dlatego obecnie zakłada się, że szansą na pełną obsługę lotniczą województwa w kontekście lotów na długie dystanse będzie realizacja Centralnego Portu Lotniczego dla Polski w strefie między Łodzią a Warszawą. Jednak dotychczasowy brak decyzji na szczeblu rządowym, dotyczącej zasadności budowy CPL i wyboru lokalizacji, może stanowić trudności w planowaniu obsługi lotniczej województwa łódzkiego. W stosunku do lotniska Łask zmieniły się uwarunkowania, które mogą całkowicie wyeliminować to lotnisko z cywilnej

obsługi lotniczej regionu. Rozporządzenie RM w sprawie wykazu lotnisk i lądowisk wojskowych, które mogą być wykorzystane na potrzeby lotnictwa cywilnego nie ujmuje żadnego lotniska wojskowego zlokalizowanego na obszarze województwa łódzkiego. Brak zgody MON-u na wykorzystanie infrastruktury lotnisk wojskowych w województwie na cele cywilne, stwarza konieczność weryfikacji polityki władz samorządowych w tym zakresie. Istotnym elementem pozostaje również rozwój transportu publicznego ze wskazaniem na ten przyjazny dla środowiska (kolej, tramwaj, rower).

W zakresie elementów **infrastruktury technicznej** istotnym problemem pozostaje brak dwustronnego zasilania stacji elektroenergetycznych 110/15, weryfikacji muszą ulec kierunki rozwoju gazownictwa. Zgodnie z długoterminowym programem rozwoju gazownictwa przewidywana była bowiem realizacja dwóch gazociągów magistralnych o charakterze tranzytowym oraz kilkunastu o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym. Obecnie nastąpiło prawie całkowite zatrzymanie procesu gazyfikacji. Wzmocnieniu musi ulec wykorzystanie energii odnawialnej. W ciągu kilku lat nastąpił rozwój jedynie energetyki wiatrowej natomiast wciąż pozostaje niewykorzystany duży potencjał wód geotermalnych, biomasy i biogazu. Energia słoneczna w większym stopniu wykorzystywana jest tylko w Poddębicach. Zakładane uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej jest sukcesywnie realizowane. Dobra jakość wód z ujęć podziemnych, z których zasadniczo zasilane są systemy sieciowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców, stanowi mocną stronę województwa. Jednocześnie obserwuje się tendencję zmniejszania zużycia wód podziemnych dobrej jakości przez przemysł na rzecz wzrostu zużycia wód powierzchniowych. Systemy sieciowego zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków są sukcesywnie rozbudowywane i modernizowane, zwłaszcza na wsi, jednak nadal dysproporcje między długością funkcjonujących wodociągów a kanałów sanitarnych świadczą o potrzebie dynamiczniejszej rozbudowy systemów sieciowego odprowadzania wytwarzanych ścieków na oczyszczalnię. Zmiana polityki w dziedzinie gospodarki wodno – ściekowej to rezygnacja z budowy kolektorów opaskowych w zlewniach zbiorników Jeziorsko i Sulejów na rzecz budowy sieciowych systemów odprowadzania ścieków w ramach aglomeracji. W zakresie gospodarki odpadami należy stwierdzić, że podstawowe kierunki rozwoju są realizowane jednak w niedostatecznym stopniu. Stopniowo ograniczana jest materiałochłonność produkcji, głównie poprzez wprowadzanie nowoczesnych technologii, systemów zarządzania procesem wytwórczym oraz racjonalne wykorzystanie surowców. W wyniku sukcesywnego wprowadzania systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych wzrasta ilość odpadów podlegających odzyskowi. Nadal jednak na bardzo niskim poziomie utrzymuje się system selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych ze strumienia komunalnego. Na terenie województwa nie powstała żadna instalacja do termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych. Problemem pozostają wciąż niezrekultywowane składowiska odpadów, mogilniki i dzikie składowiska odpadów. W "Planie Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego..." przewiduje się utworzenie 10 Zakładów Zagospodarowania Odpadów stanowiących przekształcenie

i aktualizację koncepcji tworzenia Centralnych Punktów Gromadzenia i Segregacji odpadów zawartej w "Planie..." z 2002 roku.

W zakresie **ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego** należy stwierdzić, że wyznaczone dotychczas kierunki działań generalnie są realizowane, jednak niekiedy w bardzo ograniczonym zakresie. Zakładane zwiększenie lesistości województwa następuje, chociaż tempo zalesień jest niskie. Także założona racjonalna gospodarka zasobami surowców jest kontynuowana. Liczba złóż, wielkość zasobów, stan ich zagospodarowania oraz wielkość wydobycia ulegają weryfikacji w wyniku prowadzonych badań geologicznych. Istotnym elementem jest wskazanie dotychczas niezagospodarowanych złóż surowców (w tym energetycznych) jako złóż o charakterze strategicznym w skali kraju jak i regionu. Problemem pozostaje wzrost gruntów wymagających rekultywacji (grunty zdewastowane i zdegradowane), które ulegają zniszczeniu w wyniku wydobycia węgla brunatnego i pozostałych surowców skalnych, a także w wyniku działalności innych sektorów gospodarki. Procesy rekultywacyjne przebiegają bardzo wolno. Jednocześnie areał gleb użytkowanych rolniczo stale się zmniejsza na rzecz terenów zabudowanych, przemysłowych i komunikacyjnych. Natomiast w ramach polityki ekologicznej opartej na zasadach zrównoważonego rozwoju, zadania dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego przestały spełniać założoną rolę. Bardzo słabo postępuje proces objęcia ochroną prawną obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych oraz utworzenia spójnego systemu obszarów chronionych województwa. Powoduje to konieczność wzmożenia dotychczasowych działań. W zakresie gospodarki wodnej problemem w skali województwa wciąż pozostają małe i nierównomiernie rozmieszczone zasoby wód powierzchniowych, w tym mała liczba zbiorników retencyjnych, szczególnie na obszarze deficytu wód powierzchniowych i opadowych. Wody powierzchniowe nadal charakteryzują się niską jakością, która na przestrzeni ostatnich lat uległa nieznaczącej poprawie. Nadal niewystarczające są działania w zakresie ograniczenia skutków zagrożenia powodziowego. Problemem jest także występowanie leja depresyjnego w rejonie Bełchatowa. Za pozytywne zjawisko w skali województwa należy uznać stopniową poprawę jakości powietrza, która jest wynikiem coraz wyższej sprawności urządzeń redukujących zanieczyszczenia pochodzenia przemysłowego, przechodzenia na paliwa ekologiczne oraz zaznaczających się zmian klimatycznych (ocieplenie). Natomiast stale wzrasta emisja liniowa ze źródeł komunikacyjnych. Również negatywnym zjawiskiem jest wysoki poziom hałasu w pobliżu dróg, linii kolejowych i lotnisk.

Na realizację kierunków z zakresu **ochrony środowiska kulturowego** wpłynęły w znacznym stopniu zmiany ustawowe, które spowodowały utratę prawnej ochrony konserwatorskiej wielu obszarów. Niejednokrotnie spowodowało to zubożenie krajobrazów kulturowych poprzez niekontrolowane procesy inwestycyjne. Zakładane podjęcie procesów rewaloryzacji i rewitalizacji rozpoczęto w obrębie niewielu struktur historycznych zespołów miejskich i wiejskich. Ze względu na wysokie potrzeby finansowe w tym zakresie nadal znaczna część układów urbanistycznych i ruralistycznych pozostaje zaniedbana i oczekuje na opracowania dokumentacyjne i realizacyjne w tym zakresie.

Przeprowadzone obecnie szczegółowe analizy pozwoliły na zmianę spojrzenia na całość zagadnień związanych z dziedzictwem kulturowym. Nowy kierunek, oparty o pasma kulturowe dolin rzecznych łączące zidentyfikowane podregiony kulturowe, wpłynie na kompleksowe i systemowe zachowanie i ochronę materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego regionu oraz przyczyni się do kształtowania tożsamości regionalnej. Nowym elementem, który musi znaleźć odzwierciedlenie w planie zagospodarowania przestrzennego województwa są dobra kultury współczesnej.

Również analizy w zakresie **rozwoju turystyki i rekreacji** spowodowały konieczność weryfikacji przyjętych wcześniej kierunków rozwoju. W ostatnich latach znacznie wzrosło znaczenie turystyki w województwie a jej rozwojowi sprzyja duży potencjał zróżnicowanych walorów przyrodniczych i kulturowych. Obecnie rozwój turystyki w województwie napotyka liczne bariery związane przede wszystkim z niską jakością infrastruktury turystycznej, nierównomiernym zagospodarowaniem oraz niewystarczającym wsparciem i informacją o ofercie turystycznej. Ponadto możliwości budowania przewagi konkurencyjnej w niszowych formach turystyki są także bardzo ograniczone. Brak jest zdecydowanych działań o charakterze monitorującym ruch turystyczny, mało skuteczne są działania związane z kreowaniem wizerunku województwa. Przeprowadzone analizy szczegółowe pozwoliły na identyfikację wiodących form turystyki, które rozwinęły się na terenie województwa w oparciu o walory przyrodnicze, kulturowe i zagospodarowanie turystyczne w określonych obszarach. Wskazano tereny, które wśród turystów cieszą się największym zainteresowaniem. Wpisanie się województwa w trendy rozwoju turystyki związanej z wypoczynkiem kreatywnym, sportem, aktywnym spędzaniem czasu oraz rozwój produktów turystycznych w oparciu o historyczne dziedzictwo i wielokulturowość regionu, stanowić może podstawę kształtowania pasm turystycznych. Tym samym dotychczasowe kierunki rozwoju turystyki koncentrujące się na kreowaniu obszarów (kręgów) rozwoju różnych funkcji turystycznych przestały być aktualne. Wydaje się, że rozwijanie na obszarze województwa form turystyki wyróżniających region pozwoli lepiej konkurować o niektóre segmenty turystów z innymi województwami w Polsce.

• WIZJA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA DO ROKU 2030

Wymogiem dzisiejszych uwarunkowań jest nowe spojrzenie na region łódzki. Oddziaływanie powszechnej globalizacji, otwarcie na rynki europejskie i światowe, szybkie rozprzestrzenianie się nowych technologii i standardów a przede wszystkim przenikanie i ewolucja trendów dotyczących wartości i stylu życia powodują, że nastąpiła niezwykła dynamizacja zmian, pojawiły się nowe potrzeby i nowe sektory rynku oddziałujące w zasadniczy sposób na przestrzeń. Aby sprostać dzisiejszym wyzwaniom cywilizacyjnym, zwłaszcza w kontekście wzrastającej konkurencyjności regionów, należy wzmocnić walory województwa łódzkiego, określić jego rzeczywiste predyspozycje rozwojowe i bieguny dynamicznych przekształceń a także zidentyfikować istniejące i przyszłe zagrożenia wymagające działań naprawczych.

Zgodnie z prognozą demograficzną GUS do 2030 r. problemy demograficzne województwa związane z depopulacją i starzeniem się społeczeństwa pogłębią się (prognozowany spadek ludności do 2030 roku o ok. 280 tys.). Jednak wykorzystanie szans rozwojowych regionu może te negatywne trendy odwrócić. Stworzenie regionu konkurencyjnego, z gospodarką opartą na wiedzy, atrakcyjnymi miejscami pracy, zamieszkania, wypoczynku i rekreacji pozwoli zatrzymać młodych ludzi w regionie i zachęcić do powrotu tych, którzy wyjechali.

Struktura sieci osadniczej

System osadniczy utrzyma policentryczną strukturę lecz nastąpi polaryzacja rozwoju. Przyjmuje się, że głównymi **ośrodkami rozwoju społeczno – gospodarczego będą miasta.**

Rdzeniem rozwoju będzie **Aglomeracja Łódzka i kształtujący się Łódzki Obszar Metropolitalny z Łodzią jako ośrodkiem o randze międzynarodowej oraz ośrodkami miejskimi jako biegunami wzrostu** uzupełniającymi funkcje gospodarcze i mieszkaniowe Łodzi. Funkcje Łodzi będą mieć charakter wyspecjalizowany, w oparciu o jej unikalny i endogeniczny potencjał. W granicach potencjalnego obszaru metropolitalnego mieszka obecnie ponad 44% mieszkańców województwa i koncentrują się największe impulsy rozwoju (ponad 55% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w Regon, prawie 58% pracujących w usługach, a co za tym idzie najwyższe dochody własne gmin - 57%). Zakłada się, biorąc pod uwagę trendy ogólnoświatowe związane z koncentracją kapitału, że dominacja Aglomeracji Łódzkiej i kształtującego się obszaru metropolitalnego w strukturze osadniczej województwa ulegnie wzmocnieniu i jednocześnie stanowić będzie główny węzeł sieciowych powiązań z miastami regionu – głównymi biegunami wzrostu. Poprzez rozwój kapitału ludzkiego, potencjału innowacyjnego, infrastruktury transportowej (ring autostradowy) i potencjału kulturowego wzrośnie znaczenie Łodzi i Aglomeracji Łódzkiej w ramach powiązań sieciowych o randze krajowej i międzynarodowej. Łódź stanie się jednym z głównych ośrodków w sieci największych miast Polski. Znacznemu wzmocnieniu ulegną powiązania funkcjonalne, instytucjonalne

i infrastrukturalne Łodzi głównie z Warszawą oraz z Poznaniem, Wrocławiem i Katowicami. Dla równoważenia nowych stref przedsiębiorczości zostanie ukształtowana podmiejska strefa mieszkaniowo- rekreacyjna w postaci kręgu przyrodniczo-kulturowego.

Rolę węzłów rozwoju poza granicami potencjalnego obszaru metropolitalnego będą pełniły duże i średnie ośrodki miejskie – **regionalne bieguny wzrostu**: Piotrków Trybunalski, Skierniewice, Sieradz, Kutno, Radomsko, Wieluń i **ponadlokalne bieguny wzrostu**: Łowicz, Rawa Mazowiecka, Tomaszów Mazowiecki i Bełchatów, skupiające na swoim obszarze najlepiej wykształcone kadry i specjalizujące się w wybranych funkcjach wykorzystując swój endogeniczny potencjał. Miasta te, współpracując z Łodzią, będą jednocześnie uzupełniały jej funkcje i napędzały rozwój terytorialny poza obszarem jej bezpośredniego oddziaływania. Będzie to sprzyjać kształtowaniu policentrycznego systemu osadniczego województwa. Miasta te dziś charakteryzują się niskim poziomem rozwoju społeczno-ekonomicznego stąd ich rozwój wymagać będzie wsparcia polityki regionalnej w zakresie standardów dostępności do usług publicznych. Wsparcia wymagać będą również pozostałe małe miasta powiatowe: Opoczno, Poddębice, Pajęczno, Wieruszów i Łęczyca.

Miasta małe i bardzo małe, w perspektywie do 2030 r. mogą stracić na swoim znaczeniu zarówno ze względu na problemy demograficzne, ogólnoeuropejskie trendy związane z koncentracją kapitału jak i odpływ ludności wiejskiej związany z restrukturyzacją rolnictwa. Nie oznacza to jednak społecznej degradacji tych miast. W związku z poprawą ich dostępności jak i zmianami związanymi z zatrudnieniem (e-praca) mogą się stać atrakcyjnymi miejscami do zamieszkania. Nadal będą generowały rozwój gospodarczy otaczających je obszarów wiejskich oraz zapewniały dostęp do usług powszechnych. Szansą dla nich może się stać specjalizacja w wybranych endogenicznych funkcjach np. turystyczna – Sulejów, Przedbórz, Drzewica, uzdrowska- Uniejów.

Największe zmiany przewiduje się w **osadnictwie wiejskim**. Restrukturyzacja rolnictwa wymusi odpływ znacznej liczby mieszkańców, która zasili miasta. Z kolei w strefach bezpośredniego oddziaływania większych miast, szczególnie w granicach potencjalnego obszaru metropolitalnego nastąpi koncentracja osadnictwa.

Założony rozwój systemu osadniczego województwa w oparciu o sieć funkcjonalnych biegunów wzrostu na różnych poziomach zasięgu oddziaływania przyczyni się stopniowo do kształtowania równoległych powiązań między miastami, zapobiegać będzie peryferyzacji oraz równoważyć rozwój najstabszych ośrodków miejskich. Proces ten jednak będzie długofalowy i w okresie do 2030 roku trudny do realizacji. W tym czasie podstawowe powiązania funkcjonalne głównych biegunów rozwoju będą miały miejsce z Łodzią chociaż realizacja projektów o znaczeniu ponadregionalnym stworzy podstawy do sieciowego kształtowania struktury osadniczej.

Należy zaznaczyć, że nazewnictwo poszczególnych grup ośrodków osadniczych przyjęto w nawiązaniu do „Eksperckiego projektu koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju”.

Gospodarka

W województwie, dzięki wysokiej jakości kapitału ludzkiego oraz wzroście aktywności zawodowej mieszkańców do poziomu europejskiego – 67%, nastąpi dynamiczny rozwój działalności gospodarczych opartych na wiedzy i innowacjach.

Nastąpi istotne zwiększenie atrakcyjności lokalizacyjnej w granicach **potencjalnego obszaru metropolitalnego** w oparciu o realizację autostrad i dróg ekspresowych. Powstaną nowe strefy przedsiębiorczości w rejonie Zgierza, Strykowa, Emilii, Tuszyna, Rzgowa, Pabianic, Konstantynowa Łódzkiego, Aleksandrowa Łódzkiego, Łasku i Zduńskiej Woli. Swoją pozycję umocni Stryków. W Łodzi nastąpi rozwój badań i przemysłów wysokiej technologii oraz usług okołobiznesowych i informatycznych. Wykorzystanie tradycji włókienniczej i filmowej pozwoli na wykreowanie miasta jako środkowoeuropejskiego centrum mody i kinematografii.

Dla pozostałego **obszaru województwa** motorem rozwoju gospodarczego stanie się rozwój klastrów, wynikający z posiadanego potencjału, tradycji przetwórstwa przemysłowego i produkcji rolniczej oraz bogactw naturalnych. Największe predyspozycje dla rozwoju klastrów posiadają powiaty: łęczycki, łowicki, skierniewicki, rawski, pajęczański – owocowo-warzywny, radomszczański i wieruszowski – meblarski, opoczyński i tomaszowski – ceramiczny i materiałów budowlanych. Poprzez uruchomienie złoża węgla brunatnego dla elektrowni Bełchatów w rejonie Szczercowa i Złoczewa nastąpi aktywizacja gospodarcza terenów położonych w sąsiedztwie odkrywki. Również inne obszary w regionie mają szereg mocnych stron np.: wody geotermalne w rejonie Uniejowa, tereny rekreacyjne nad Pilicą i Wartą, których wykorzystanie przyczyni się do rozwoju obszarów zagrożonych peryferyzacją.

Wraz z realizacją strategicznego układu drogowego będzie następowała polaryzacja rozwoju. Powstaną **atrakcyjne tereny dla działalności gospodarczej** w oparciu o zewnętrzne czynniki komunikacyjne: (A1) w Radomsku i Kutnie; (S8) w Sieradzu, Wieruszowie i Rawie Mazowieckiej; (S12) w Opocznie; (S-74) w Tomaszowie Mazowieckim. Największą atrakcyjność lokalizacyjną uzyska Piotrków Trybunalski (A-1, S-8, S-12,). Atut położenia zostanie również zdyskontowany poprzez powstanie strategicznego, europejskiego centrum logistycznego w „złotym trójkącie Stryków – Łódź - Piotrków Trybunalski (krzyżujące się autostrady A1 i A2, drogi ekspresowe S8 i S-14, kolejowy terminal kontenerowy Łódź - Olechów, lotnisko Łódź).

W najbliższych 20 latach nastąpi znaczny spadek zatrudnienia w **rolnictwie**. Uwzględniając specyficzne uwarunkowania obszarów wiejskich, zakłada się różne kierunki rozwoju; od intensywnego rolnictwa w północnej i zachodniej części województwa, poprzez wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich i rozwój rolnictwa ekologicznego na pozostałym terenie poza potencjalnym obszarem metropolitalnym, po sukcesywne przekształcanie obszarów wiejskich w granicach potencjalnego OM na funkcje pozarolnicze. Realizacja przyjętych założeń w rolnictwie przyczyni się do ochrony najlepszych gleb dla zachowania ich możliwości produkcyjnych oraz wpłynąć będzie na racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Przyjmuje się, że nastąpią zmiany w gospodarstwach rolnych, co wpłynie korzystnie na poprawę struktury agrarnej

wsi tj. wzrost średniej powierzchni gospodarstwa rolnego, spadek ogólnej liczby gospodarstw oraz podniesienie standardów jakościowych, sanitarnych i ochrony środowiska. Rozwiną się formy kooperacji między producentami i powiązań rynkowych oraz nastąpi wzmocnienie ekologicznych funkcji obszarów wiejskich – wzrost liczby gospodarstw produkujących metodami ekologicznymi.

Infrastruktura transportowa

Do 2030 roku zostanie ukształtowana **strategiczna sieć infrastruktury transportowej** w ramach istniejącej i postulowanej sieci TEN-T: autostrady A1, A2, drogi ekspresowe: S8, S12, S74, kolej dużych prędkości Warszawa- Łódź-Wrocław/Poznań z przejściem przez Łódź oraz Łódź – Opoczno z włączeniem do CMK, co radykalnie podwyższy sprawność funkcjonowania regionu i jego powiązań z krajem i Europą.

Łódź stanie się Centralnym Węzłem Komunikacyjnym – węzłem transportu multimodalnego. Skróci się czaso-przestrzeń między głównymi ośrodkami w kraju i Europie.

Nastąpi także wzmocnienie i rozwój systemu powiązań lotniczych m. in. poprzez włączenie PL Łódź do transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T oraz poprawę jego regionalnej i lokalnej dostępności. W strefie między Łodzią a Warszawą powstanie węzłowy port lotniczy w skali Europy, który będzie potężnym impulsem rozwojowym dla strefy międzyaglomeracyjnej Łodzi i Warszawy.

Dla lotów korporacyjnych, dyspozycyjnych i specjalistycznych (cargo) powstaną lotniska w Łasku, Leżnicy Wielkiej i Piotrkowie Trybunalskim.

Nastąpi rozwój systemu linii kolejowych międzyregionalnych, regionalnych i aglomeracyjnych w oparciu o przebudowany Łódzki Węzeł Kolejowy.

Dla zapewnienia sprawnych i bezpiecznych powiązań wewnętrznych regionu nastąpi pełna modernizacja istniejącego układu drogowego, który będzie stanowił ruszt łączący poszczególne elementy systemu osadniczego i umożliwi stworzenie sieciowej struktury miast województwa, wpływając na poprawę spójności terytorialnej regionu.

Realizacja wszystkich tych działań znacznie poprawi dostępność regionu i poszerzy możliwości jego dalszego prawidłowego rozwoju - województwo zostanie włączone w sieć głównych ośrodków w kraju i Europie.

Środowisko przyrodnicze i kulturowe

Kolejnym elementem, na którym oparto rozwój województwa są jego walory przyrodnicze i kulturowo – turystyczne, tworzące **system powiązań środowiskowych i kulturowych**. Zakłada się, że ich ochrona, racjonalne wykorzystanie i podniesienie jakości wpłyną na kształtowanie wizerunku województwa jako regionu atrakcyjnego do życia. W zakresie powiązań środowiskowych szczególną rolę odgrywać będzie stworzony spójny system obszarów chronionych województwa, oparty na istniejących i projektowanych formach ochrony przyrody oraz wpisujący się w krajowy system ekologiczny. Będzie on również uwzględniać system korytarzy ekologicznych oraz zapewniać ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazowej przestrzeni.

Szczególnie istotne dla kształtowania i zachowania tożsamości regionalnej jest **zachowanie i ochrona materialnych i niematerialnych zasobów kulturowych** województwa oraz jego krajobrazu kulturowego. W tym celu zakłada się kształtowanie pasm kulturowo – turystycznych stanowiących powiązania pomiędzy kulturowymi obszarami węzłowymi (regionami etnograficznymi), stworzenie sieci unikatowych ośrodków historycznych i poddanie ich działaniom rewitalizacyjnym oraz objęcie ochroną najcenniejszych obiektów i obszarów województwa w formie pomników historii i parków kulturowych. Zakłada się także, że wybitne dzieła i dorobek współcześnie żyjących pokoleń zostaną objęte formą ochrony poprzez uznanie za dobra kultury współczesnej. Działania te w powiązaniu z rozwojem różnych form turystyki i stworzeniem systemu szlaków turystycznych, wpłyną bezpośrednio na wzrost atrakcyjności turystycznej województwa oraz przyczynią się do kształtowania rozpoznawalnej marki turystycznej regionu.

Istotnym elementem rozwoju województwa będzie **ochrona i poprawa stanu środowiska**. Podjęcie określonych działań w tym zakresie powinno przyczynić się do stopniowej poprawy stanu środowiska – wzrośnie lesistość województwa, zmniejszy się powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, nastąpi poprawa jakości wód, w szczególności powierzchniowych, oraz zwiększą się ich zasoby, poprawie ulegnie gospodarka wodno – ściekowa. Na skutek działania systemu zagospodarowania odpadów, ograniczeniu ulegnie ich powstawanie i składowanie. Obniży się również wielkość emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz poprawi się klimat akustyczny w obszarach silnie zurbanizowanych.

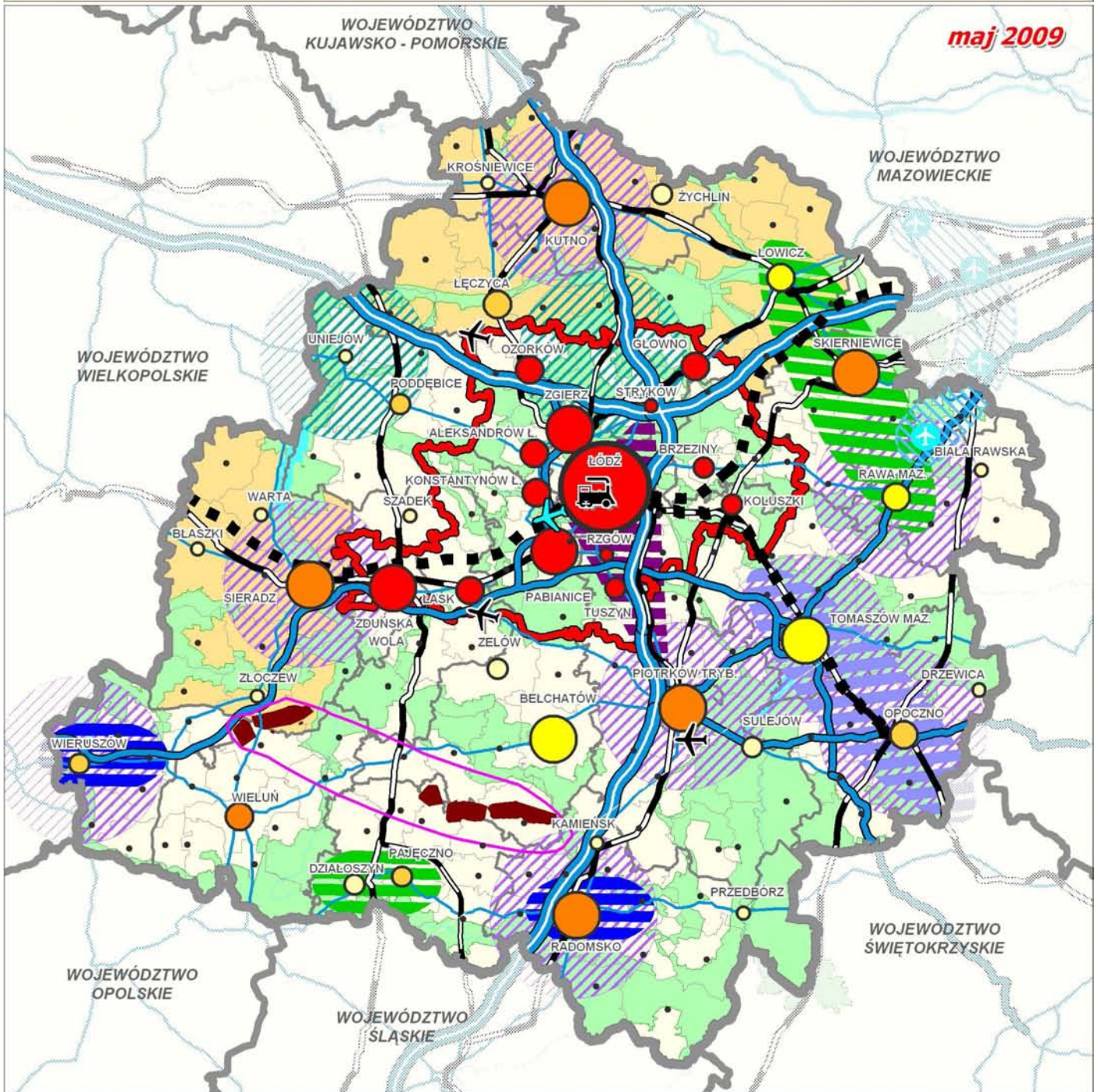
Obszary problemowe

Na obszarze województwa zidentyfikowano także **obszary problemowe**, które mogą wpływać na obniżenie atrakcyjności i konkurencyjności regionu. Zakłada się podjęcie działań mających na celu likwidację lub minimalizację skutków niekorzystnych zjawisk występujących na tych obszarach. Jednak obszary największego deficytu wód oraz obszary zagrożenia powodziowego, z uwagi na zmiany klimatu Ziemi oraz pomimo podejmowanych działań związanych m. in. ze zwiększeniem retencji i inwestycjami w ochronę przeciwpowodziową, w perspektywie 2030 roku nie zostaną zlikwidowane. Także obszar problemowy związany z eksploatacją węgla brunatnego w zagłębiu górniczo – energetycznym Bełchatów nadal pozostanie. Przewidywane rozpoczęcie eksploatacji złoża surowców „Złoczew” może ten obszar powiększyć, przede wszystkim w zakresie degradacji powierzchni ziemi i gleb, zmiany stosunków wodnych oraz degradacji walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Także zidentyfikowane problemy w zakresie degradacji struktur miejskich Łodzi, ze względu na swoją skalę wymagające podjęcia kompleksowych i systemowych działań rewitalizacyjnych z pomocą państwa, nadal będą aktualne.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO AKTUALIZACJA

Wizja rozwoju przestrzennego województwa do 2030 roku

maj 2009

LICZBA LUDNOŚCI MIAST

> 600 TYS.
70 - 40 TYS.
40 - 15 TYS.
15 - 5 TYS.
< 5 TYS.

STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ

- ŁÓDŹ - OŚRODEK METROPOLITALNY
- GRANICA POTENCJALNEGO ŁÓDZKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO
- OŚRODKI MIEJSKIE W GRANICACH POTENCJALNEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO
- OŚRODKI REGIONALNE BIEGUNY WZROSTU
- PONADLOKALNE BIEGUNY WZROSTU

- OŚRODKI PONADLOKALNE - POZOSTALE MIASTA POWIATOWE
- OŚRODKI LOKALNE - POZOSTALE OŚRODKI MIEJSKIE
- OŚRODKI GMINNE

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

- AUTOSTRADY DROGI EKSPRESOWE
- DROGI KRAJOWE
- KOLEJ DUŻYCH PRĘDKOŚCI
- PODSTAWOWY UKŁAD KOLEJOWY
- CENTRALNY WĘZEL KOMUNIKACYJNY

- STREFA LOKALIZACJI CENTRALNEGO LOTNISKA DLA POLSKI
- PORT LOTNICZY ŁÓDŹ
- LOTNISKA CYWILNE SPECJALISTYCZNE I DYSPOZYCYJNE

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

- SYSTEM OBSZARÓW CHRONIONYCH
- STREFA KONCENTRACJI AKTYWNOŚCI GOSPODARZEJ
- STRATEGICZNE REJONY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W OPARCIU O GŁÓWNE WĘZŁY TRANSPORTOWE POZA POTENCJALNYM OM

GOSPODARKA

- STREFA KONCENTRACJI AKTYWNOŚCI GOSPODARZEJ
- STRATEGICZNE REJONY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W OPARCIU O GŁÓWNE WĘZŁY TRANSPORTOWE POZA POTENCJALNYM OM

- REJONY ROZWOJU AKTYWNOŚCI GOSPODARZEJ W OPARCIU O ZASOBY WÓD GEOTERMALNYCH
- REJONY ROZWOJU AKTYWNOŚCI GOSPODARZEJ W OPARCIU O ZASOBY WĘGLA BRUNATNEGO
- STRATEGICZNA STREFA ŻYWIELSKA - ROZWOJ INTENSYWNEGO ROLNICTWA

REJONY KONCENTRACJI ROZWOJU KLASTROW

- LOGISTYCZNY
- BUDOWLANO - CERAMICZNY
- MEBLARSKI
- PRZEWÓRSTWA OWOCOWO - WARZYWNEGO

• **PRIORYTETY I GŁÓWNE DZIAŁANIA KIERUNKOWE**

Zakłada się, że zaproponowana wizja rozwoju województwa do 2030 roku będzie realizowana poprzez osiąganie wyznaczonych priorytetów i podjęcie głównych działań kierunkowych.

Kluczowym problemem rozwoju województwa jest pogodzenie wymogów konkurencyjności i efektywności dyktowanych przez gospodarkę europejską z wyrównywaniem szans rozwojowych wszystkich lokalnych wspólnot samorządowych.

Misja regionu zdefiniowana w Strategii Rozwoju Województwa to:

Podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc.

Z misji tej wynika **główny cel polityki zagospodarowania przestrzennego województwa:**

Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa warunkującej dynamizację rozwoju zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju poprzez:

- ⇒ ***wykorzystanie cech położenia w centrum Polski***
- ⇒ ***wykorzystanie endogenicznego potencjału regionu***
- ⇒ ***trwałe zachowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego***
- ⇒ ***dążenie do budowy wewnętrznej spójności regionu***

Dążenie do wykorzystania cech położenia województwa w środku Centralnego Sześciokąta, który tworzy 7 największych miast Polski oraz na przecięciu głównych szlaków transportowych łączących region z krajem i Europą tworzy szansę pobudzenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Nastąpi Intensyfikacja współpracy zarówno międzynarodowej jak i regionalnej i lokalnej, znacznie zwiększy się konkurencyjność przestrzeni regionu. Poprzez wykorzystanie tych możliwości, **województwo łódzkie ma szansę być jednym z najbardziej konkurencyjnych i innowacyjnych regionów w kraju.**

Sprzyjać temu będzie realizacja strategicznych projektów o znaczeniu ponadregionalnym takich jak:

- **Centralny Okręg Wiedzy** - stworzenie platformy dla tworzenia i wdrażania innowacji sprzyjającej rozwojowi gospodarki opartej na wiedzy – Warszawa, Łódź
- **Środkoeuropejskie Centrum Logistyczne** – na bazie unikatowego potencjału transportowego województwa łódzkiego (Piotrków Trybunalski, Łódź, Stryków i mazowieckiego (Mszczonów, Błonie, Warszawa, Piaseczno)
- **Środkoeuropejskie Centrum Tekstylny-Odzieżowe** - na bazie tradycji łódzkiego przemysłu lekkiego; współpraca między istniejącym łódzkim klastrem włókienniczo-odzieżowym, jednostkami badawczo-rozwojowymi oraz ASP w Łodzi a przedsiębiorstwami produkującymi odzież oraz tkaniny specjalistyczne w województwie wielkopolskim, kujawsko-pomorskim, mazowieckim i śląskim
- **Centrum Farmaceutyczno-Medyczne** - współpraca między istniejącym łódzkim klastrem farmaceutyczno-medycznym, instytucjami naukowo-badawczymi z farmacji i biotechnologii, producentami leków i wyspecjalizowanymi placówkami leczenia szpitalnego z podobnymi instytucjami i klastrami w województwie mazowieckim, wielkopolskim, śląskim i dolnośląskim
- **Multimedia** – współpraca między potencjalnym Klastrem Medialnym w Łodzi, Klastrem Multimedii i Systemów Informacyjnych w Warszawie, Wydziałem Produkcji Telewizyjnej UŚ w Katowicach i Wyższą Szkołą Teatralną w Krakowie oraz jednostkami naukowo-badawczymi z dziedziny mediów i przetwarzania informacji
- **Łódzko-Świętokrzyska Platforma Materiałów Budowlanych** – wykorzystanie istniejących powiązań między producentami płytek i kopalniami surowców oraz Akademią Świętokrzyską w ramach kształtującego się klastra materiałów budowlanych
- **Ekoenergia** – wykorzystanie istniejących związków BOT S.A., Bełchatowskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego, Politechniki Łódzkiej i Częstochowskiej, Poltegor Instytut we Wrocławiu oraz nawiązanie współpracy z Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie oraz Innowacyjnym Śląskim Klastrem Czystych Technologii Węglowych w zakresie czystych energii, ekologicznego wydobycia i przetwarzania węgla brunatnego oraz ekologicznego wykorzystania odpadów
- **Balneologia** – wykorzystanie potencjału wód geotermalnych dla stworzenia interdyscyplinarnego produktu z pogranicza medycyny, rekreacji, turystyki i gospodarki innowacyjnej w oparciu o potencjał Rogóżna, Poddębic, Uniejowa i Gostynina w województwie mazowieckim
- **Łódzko-Mazowiecki Klaster Przetwórstwa Warzyw i Owoców** – wykorzystanie potencjału przyrodniczo-rolnego pasa Łowicz-Błonie, potencjału produkcyjnego oraz naukowo-badawczego Warszawy, Łodzi i Skierniewic
- **Pasma kulturowo-turystyczne** – współpraca województwa łódzkiego z województwami wielkopolskim, opolskim, śląskim, świętokrzyskim i mazowieckim w ramach kształtujących się pasm kulturowo-turystycznych Warty, Pilicy i Bzury oraz Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO AKTUALIZACJA

Powiązania zewnętrzne - strategiczne kierunki działań

maj 2009

STRATEGICZNE KIERUNKI DZIAŁAŃ

- WYBRANE KRAJOWE OŚRODKI METROPOLITANNE
- CENTRALNY OKRĘG WIEDZY
- ŚRODKOWOEUROPEJSKIE CENTRUM TEKSTYLNO - ODZIEŻOWE
- CENTRUM FARMACEUTYCZNO - MEDYCZNE
- MULTIMEDIA - GŁÓWNE OŚRODKI WSPÓLPRACY
- ŁÓDZKO - ŚWIĘTOKRZYSKA PLATFORMA MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH
- EKOENERGIA - GŁÓWNE OŚRODKI WSPÓLPRACY
- LOGISTYKA - GŁÓWNE REJONY KONCENTRACJI

- BALNEOLOGIA
- ŁÓDZKO - MAZOWIECKI KLASTER OWOCOWO - WARZYWNY
- PASMA KULTUROWO - TURYSTYCZNE
- GŁÓWNE KIERUNKI POWIĄZAŃ

STRATEGICZNE ELEMENTY POWIĄZAŃ TRANSPORTOWYCH

- AUTOSTRADY DROGI EKSPRESOWE
- DROGI KRAJOWE
- KOLEJ DUŻYCH PRĘDKOŚCI
- PODSTAWOWY UKŁAD KOLEJOWY
- STREFA LOKALIZACJI CENTRALNEGO LOTNISKA DLA POLSKI

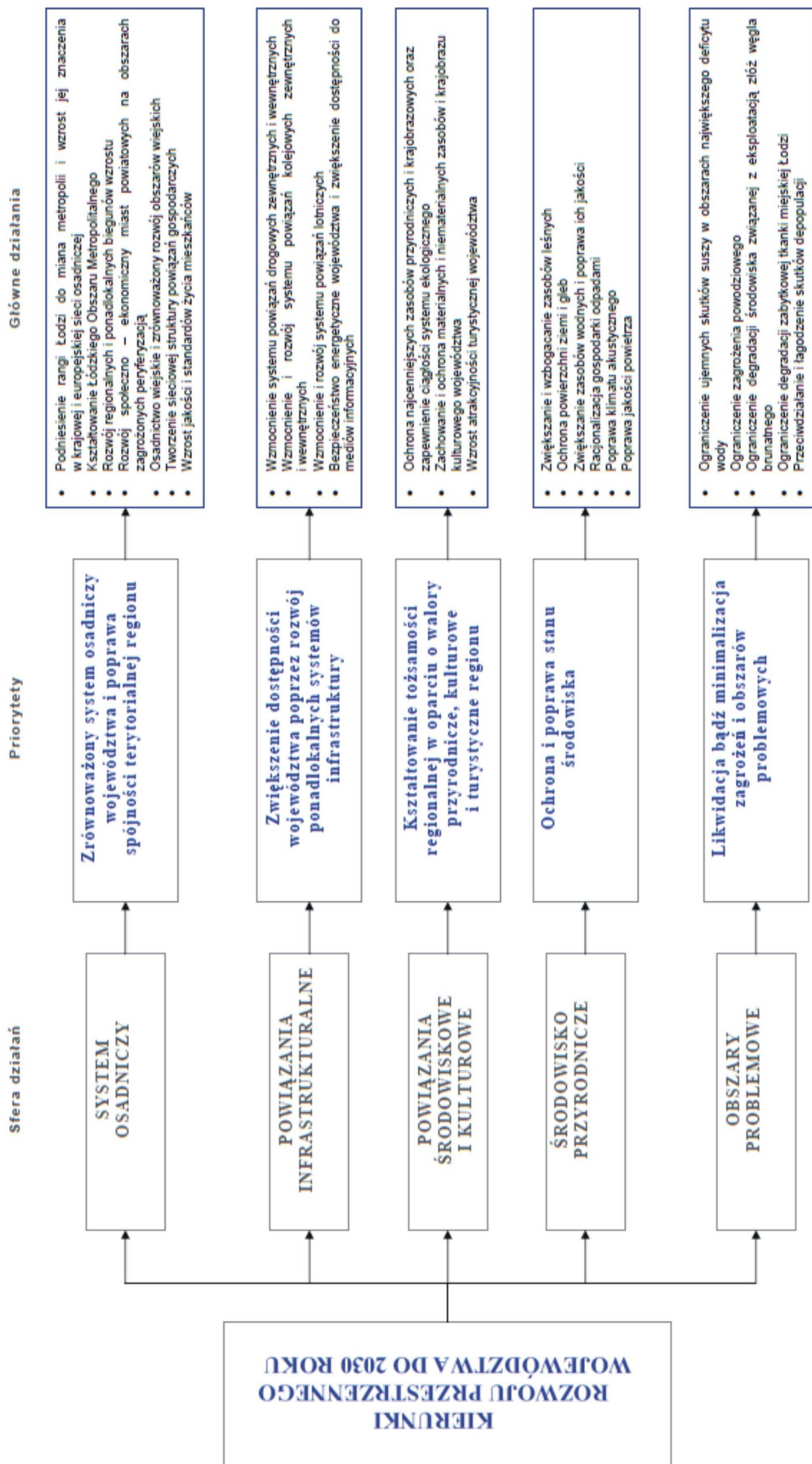
Polityka przestrzenna województwa będzie kształtować korzystne uwarunkowania dla lokalizacji przedsięwzięć efektywnych ekonomicznie, chroniąc jednocześnie tereny o najwyższych walorach przyrodniczych i kulturowych, ważnych dla tożsamości regionu.

Cel główny polityki zagospodarowania przestrzennego będzie realizowany przez priorytety i główne działania kierunkowe integrujące priorytety i cele sformułowane w strategii rozwoju województwa i koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. (tabela – cele)

Dla przyszłych zadań realizacyjnych, które zostaną zdefiniowane w projekcie aktualizacji „Planu...”, zakłada się dwa horyzonty czasowe :

- ⇒ **rok 2020 jako perspektywę średniookresową**
(obejmującą dwa okresy programowania 2007—2013 i 2014—2020)
- ⇒ **rok 2030 jako perspektywę długookresową**

SYSTEM OSADNICZY

Priorytet

**ZRÓWNOWAŻONY SYSTEM OSADNICZY WOJEWÓDZTWA
I POPRAWA SPÓJNOŚCI TERYTORIALNEJ REGIONU**

Główne działania

1. Podniesienie rangi Łodzi do miana metropolii i wzrost jej znaczenia w krajowej i europejskiej sieci osadniczej

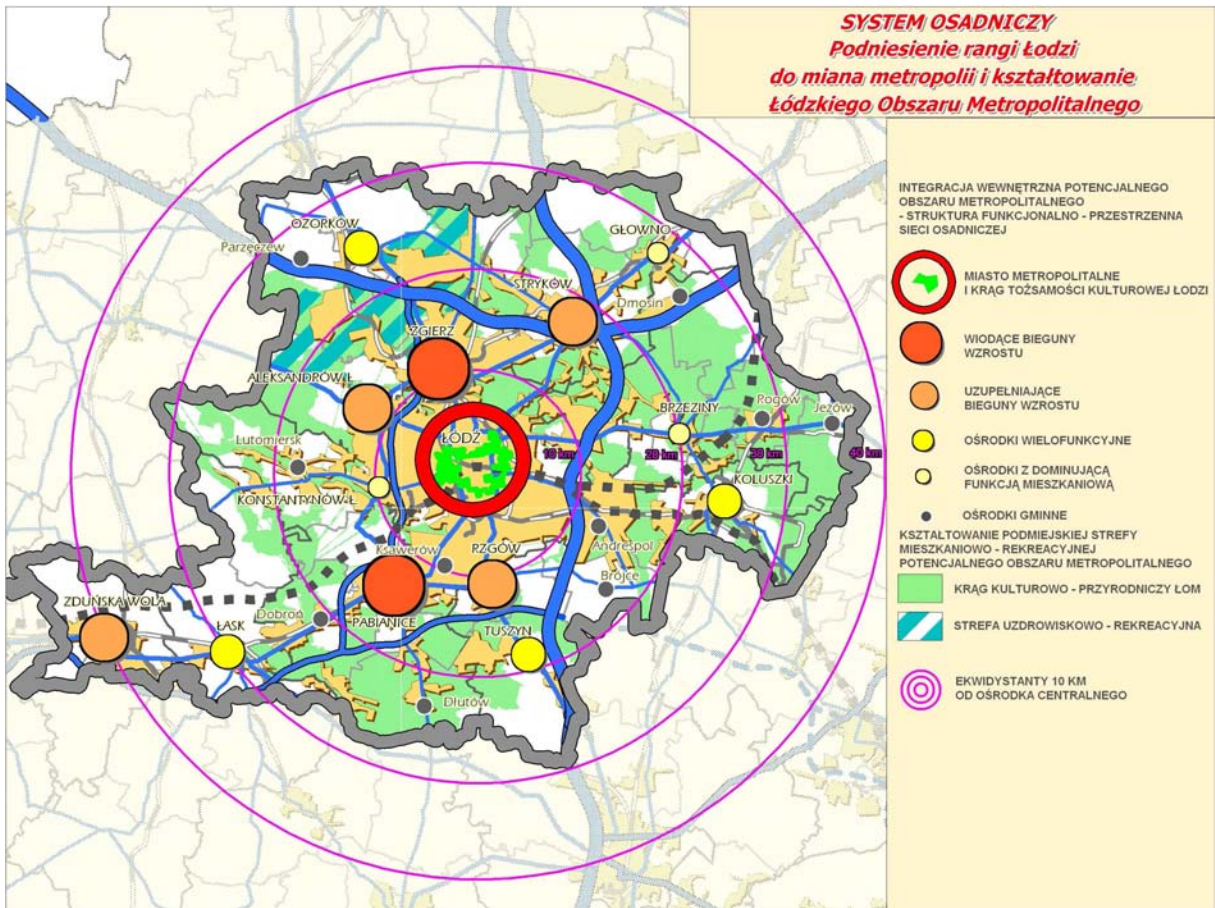
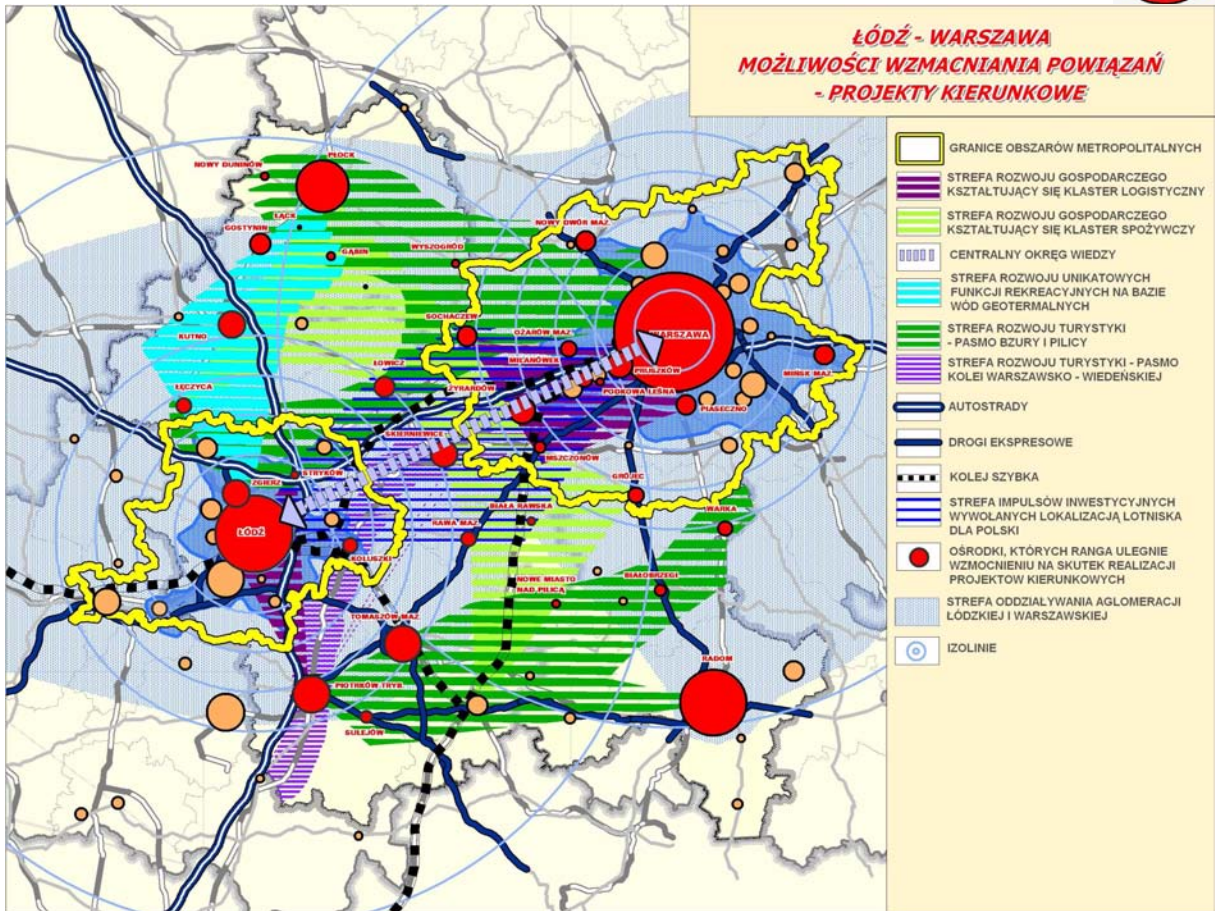
Zakłada się znaczny wzrost znaczenia i rangi Łodzi oraz oparcie podstaw jej trwałego i prawidłowego rozwoju w perspektywie długookresowej na unikalnym endogenicznym potencjale miasta. Tym samym przyjmuje się, że przyszłe funkcje metropolitalne Łodzi będą miały charakter wyspecjalizowany, co przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności łódzkiego rynku pracy i poszerzy przestrzenny zasięg łódzkiego rynku usług. W dobie kształtowania gospodarki opartej na wiedzy zakłada się przede wszystkim rozwój **funkcji akademickiej oraz naukowo – badawczej**, zwłaszcza w zakresie nowoczesnych technologii i form organizacji działalności gospodarczej. W oparciu o potencjał naukowo – badawczy i przemysłowy oraz ośrodki dyfuzji innowacji tj. np. platformy technologiczne, parki naukowo – technologiczne, we współpracy z województwem mazowieckim, zakłada się powstanie Centralnego Okręgu Wiedzy, Edukacji, Wysokich Technik i Technologii. Przyjmuje się również znaczny rozwój **wyspecjalizowanej funkcji medycznej** poprzez stworzenie centrum badań i przemysłu farmaceutyczno-medycznego w oparciu o istniejące naukowo-medyczne wyposażenie społeczne i instytucjonalne. Zakłada się także nawiązanie ścisłej współpracy w tym zakresie z innymi metropoliami w Polsce, dysponującymi znacznym potencjałem i możliwościami rozwoju tj. Warszawą, Poznaniem, Wrocławiem i Katowicami. Ponadto do priorytetowych kierunków rozwoju zalicza się również **funkcje kulturalno-kongresowe** i stworzenie centrum kulturalno-wystawienniczego o randze europejskiej. Natomiast wykorzystanie **tradycji Łodzi włókienniczej i filmowej** przyczyni do wykreowania miasta jako środkowoeuropejskiego centrum tekstylnego – odzieżowego oraz multimedialnego. Kształtowanie i rozwój tak wyspecjalizowanych funkcji wpłynie na wzrost poziomu kapitału społecznego i będzie pośrednim czynnikiem lokalizacji działalności gospodarczej. Łódź znacznie umocni swoją dominującą pozycję wśród ośrodków osadniczych w regionie i nadal będzie obszarem największej koncentracji aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości. Jednocześnie w powiązaniach ponadregionalnych zakłada się, że rozwój wyspecjalizowanych i unikalnych funkcji metropolitalnych Łodzi współzależnych z rozwojem odpowiednich sektorów gospodarki opartej na wiedzy oraz wielomodalnych, substytucyjnych i efektywnych szlaków transportowych, przyczynią się do włączenia jej w komplementarną sieć funkcjonalną polskich ośrodków metropolitalnych. Realizacja założeń rozwoju w największym stopniu wpłynie na wzmocnienie bezpośrednich powiązań funkcjonalnych Łodzi i Aglomeracji Łódzkiej oraz potencjalnego Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego z Warszawą i Obszarem Metropolitalnym Warszawy.

2. Kształtowanie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego

Przyjmuje się, że priorytetem w kształtowaniu ŁOM jest jego szeroko rozumiana integracja wewnętrzna i wzrost poziomu rozwoju gospodarczego. Zakłada się, że w ŁOM, a w początkowej fazie w Aglomeracji Łódzkiej, będzie następowała wysoka koncentracja rozwojowych procesów gospodarczych, społecznych i przestrzennych, powodująca rozwój funkcji metropolitalnych oraz wzmocnienie związków funkcjonalnych pomiędzy Łodzią a pozostałymi ośrodkami miejskimi. Jako priorytetowy kierunek działań integrujący ośrodki osadnicze przyjmuje się wzmocnianie ośrodków miejskich pod kątem rozwoju ich funkcji specjalistycznych, które będą uzupełniać się wzajemnie i jednocześnie uzupełniać funkcje Łodzi. Zakłada się szczególnie wspieranie rozwoju przemysłów wysokiej techniki i usług opartych na wiedzy. Rozwój przemysłów wysokich technologii np. farmaceutycznego wynika z istniejącego potencjału natomiast rozwój zewnętrznych usług okołobiznesowych (BPO) oraz informatycznych (IT) opiera się o dużą podaż absolwentów wyższych uczelni, zwłaszcza kierunków biznesowych i informatycznych. Miasta położone w granicach potencjalnego obszaru metropolitalnego mają wszelkie podstawy do dynamicznego rozwoju z uwagi na bardzo korzystne położenie, wysoką przedsiębiorczość i zainteresowanie ze strony zagranicznych inwestorów a rozwój funkcji gospodarczych uzupełniających potencjał Łodzi dodatkowo wzmocni te ośrodki. Zakłada się, że Zgierz i Pabianice pełnić będą rolę wiodących biegunów wzrostu gospodarczego, w tym innowacyjnego przemysłu i usług wyższego rzędu, Aleksandrów Łódzki, Stryków, Rzgów, i Zduńska Wola to ośrodki rozwoju funkcji przemysłowo – logistycznych, Łask, Tuszyń, Ozorków, Koluszki to ośrodki wielofunkcyjne obsługujące podmiejskie strefy mieszkaniowo – rekreacyjne, natomiast Konstancin Łódzki, Głowno, Brzeziny ukształtują się jako ośrodki z dominującą funkcją mieszkaniową. Jednocześnie zakłada się, że podmiejska strefa mieszkaniowo – rekreacyjna będzie kształtowana w postaci kręgu kulturowo – przyrodniczego w oparciu o istniejące miasta – ogrody i miejscowości mieszkaniowo - letniskowe oraz rozwój funkcji i ośrodków uzdrowiskowych i rekreacyjnych. Tym samym zakłada się kształtowanie struktur zurbanizowanym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, dbałością o środowisko przyrodnicze i prawidłowe kształtowanie terenów otwartych.

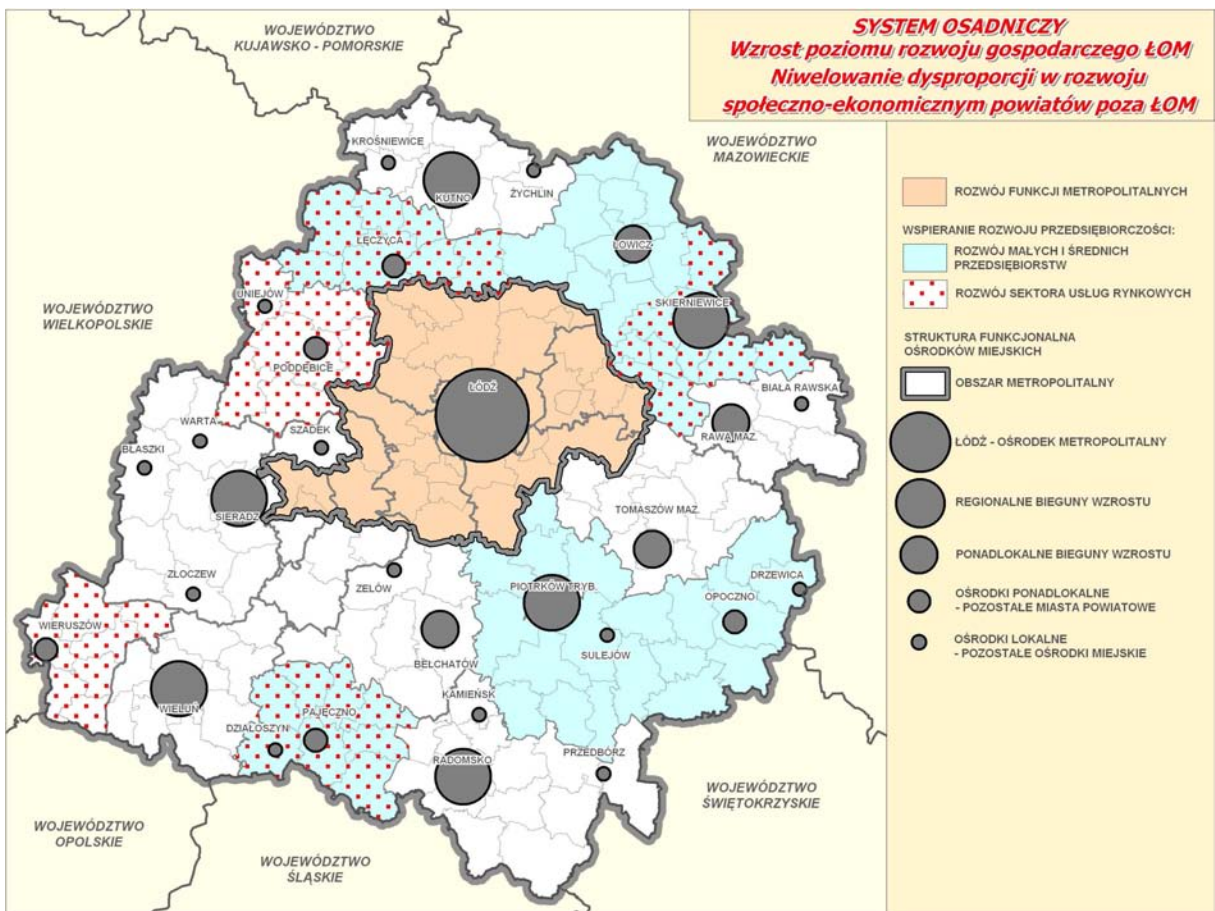
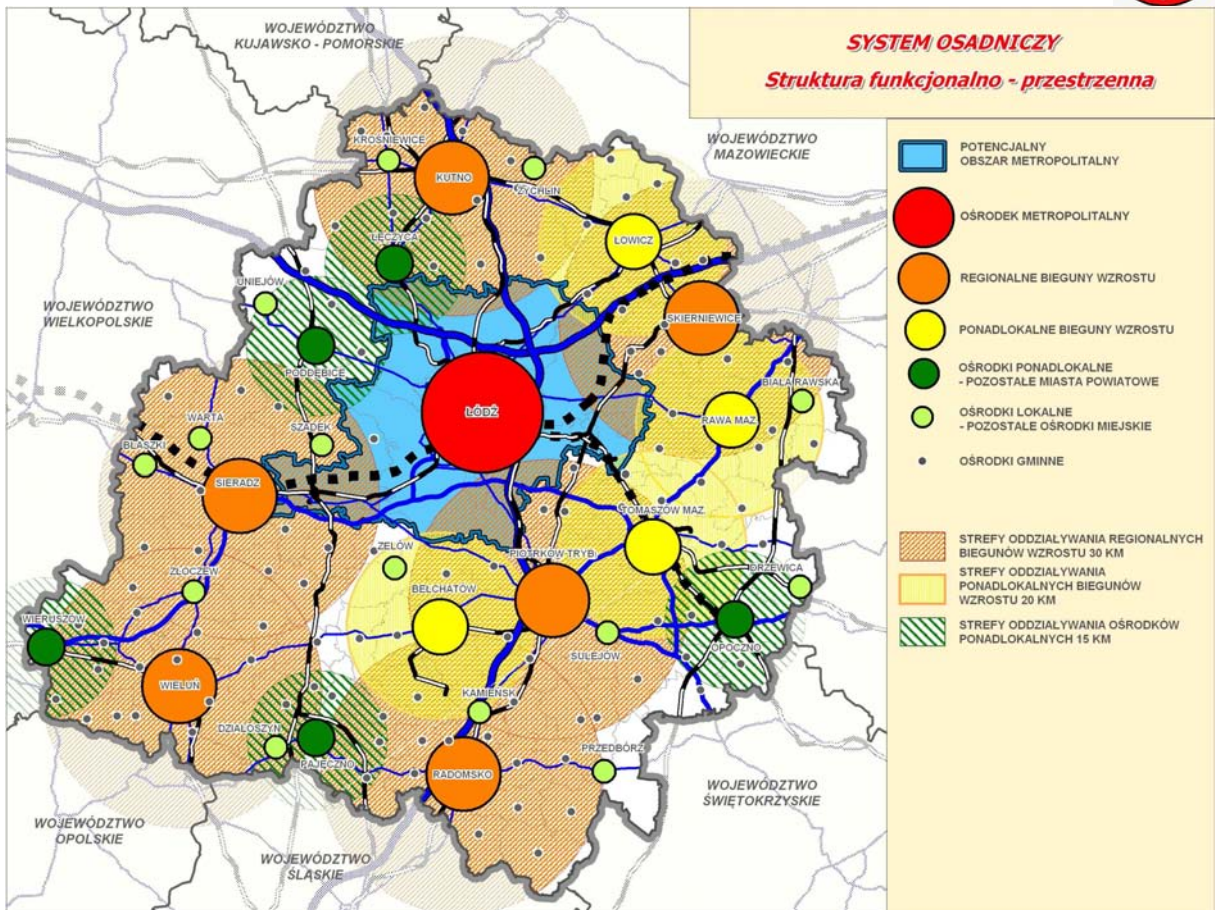
3. Rozwój regionalnych i ponadlokalnych biegunów wzrostu

Zakłada się, że rolą regionalnych i ponadlokalnych biegunów wzrostu będzie zapobieganie procesom peryferyzacji znacznych obszarów województwa oraz wyrównywanie szans rozwojowych na obszarach położonych poza granicą potencjalnego obszaru metropolitalnego. Przyjmuje się, że ośrodkami pełniącymi funkcje regionalnych biegunów wzrostu będą miasta: Kutno, Sieradz, Piotrków Trybunalski, Skierniewice, Radomsko i Wieluń, natomiast funkcję ponadlokalnych biegunów wzrostu będą pełnił Łowicz, Rawa Mazowiecka, Tomaszów Mazowiecki i Bełchatów. Warunkiem ukształtowania się omawianych biegunów wzrostu jest wzmocnienie i rozwijanie funkcji wpływających na poziom wyposażenia społecznego i instytucjonalnego będących czynnikiem rozwoju gospodarki innowacyjnej. Na bazie potencjału ośrodków będących głównymi węzłami transportowymi, przyjmuje się powstanie i znaczny rozwój strategicznych stref przedsiębiorczości. Zakłada się także rozwój funkcji w zakresie infrastruktury społecznej, w tym edukacji i ochrony zdrowia oraz funkcji kulturalno – turystycznych opartych o potencjał endogeniczny poszczególnych ośrodków.

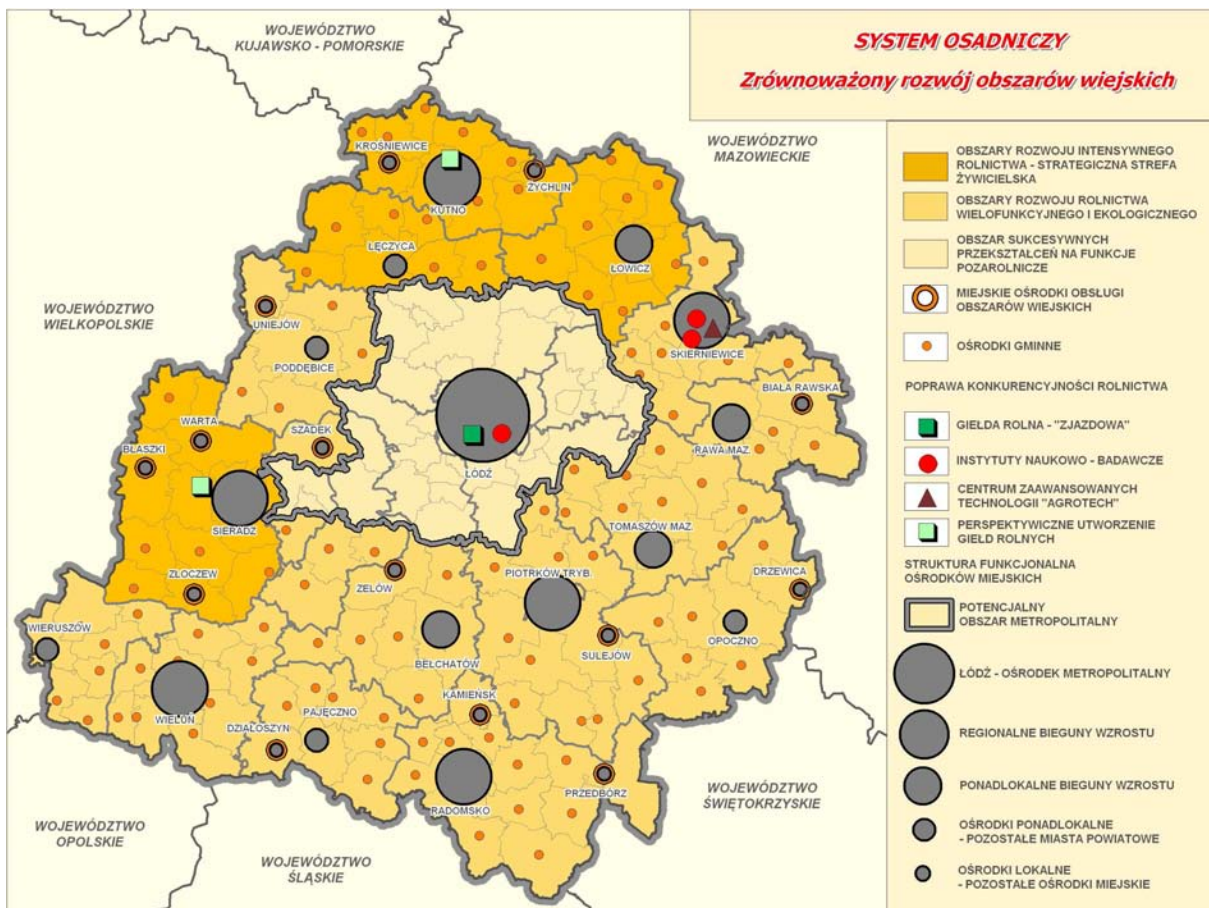
4. Rozwój społeczno – ekonomiczny miast powiatowych na obszarach zagrożonych peryferyzacją

W celu włączenia miast powiatowych zlokalizowanych poza potencjalnym OM w sieć gospodarki opartej na wiedzy oraz wyrównania szans rozwojowych na całym obszarze województwa, zakłada się w tych ośrodkach rozwój funkcji ponadlokalnych, przede wszystkim z sektora publicznego oraz funkcji endogenicznych, w tym wyspecjalizowanych (m. in. turystycznych, medycznych, uzdrowiskowych, przemysłowych). Poza tym należy wspomagać rozwój funkcji usługowych, szczególnie w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Przyczyni się to do kształtowania lokalnej tożsamości terytorialnej zarówno w samych ośrodkach powiatowych jak i na obszarach ich potencjalnego oraz faktycznego oddziaływania. W celu niwelowania dysproporcji w rozwoju społeczno – ekonomicznym powiatów zakłada się rozwój klastrów, wynikający z posiadanego potencjału - tradycji przetwórstwa przemysłowego i produkcji rolniczej oraz bogactw naturalnych. Przyjmuje się, że niektóre z klastrów osiągną zasięg ponadregionalny i będą podstawą współpracy z województwami sąsiednimi. Rozwój klastra owocowo-warzywnego w powiatach: rawskim, skierniewickim, kutnowskim, łęczyckim i m. Skierniewice jest konsekwencją istnienia zaplecza naukowo-badawczego (Skierniewice) oraz rozwiniętej produkcji sadowniczej i warzywniczej. Rozwój klastra meblarskiego w rejonie Radomska i Wieruszowa wynika z tradycji produkcji przemysłowej w tym rejonie. W oparciu o złoża surowców mineralnych (powiaty opoczyński i tomaszowski) powstał nowoczesny ponadregionalny klaster ceramiczny i materiałów budowlanych. Zakłada się także nawiązanie współpracy ponadregionalnej w zakresie rozwoju funkcji uzdrowiskowych (w oparciu o zasoby wód geotermalnych) i turystycznych (tereny rekreacyjne nad Pilicą i Wartą). Wspieranym kierunkiem działań na tych obszarach będzie również rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.

5. Osadnictwo wiejskie i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Przyjmuje się, że w perspektywie długookresowej rolnictwo w regionie będzie podlegało różnokierunkowym przemianom i restrukturyzacji. W oparciu o kompleksy najlepszych gleb (I-III), które najliczniej występują w północnej i zachodnio-północnej części województwa, zakłada się rozwój strategicznej strefy życielskiej regionu. Przyjmuje się, że działaniem priorytetowym na tym obszarze będzie wykorzystywanie istniejącego potencjału dla produkcji rolniczej i ochrona gleb przed zmianą użytkowania oraz wyłączeniem z produkcji rolniczej. Dla maksymalnej ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej zakłada się także tworzenie zwartych układów zabudowy w ośrodkach wiejskich. Przy osiągnięciu standardów jakościowych, sanitarnych i ochrony środowiska nastąpi także rozwój wszelkich form kooperacji między producentami i odbiorcami oraz tworzenie systemu giełd i rynków hurtowych, wspieranie sektora B+R pracującego dla rolnictwa oraz zwiększenie współpracy tych jednostek z rolnikami i przedsiębiorcami, jak również rozwój niszowego segmentu rynku (Produktów Tradycyjnych) i rolnictwa ekologicznego. W związku z tym, że rolnictwo będzie absorbować coraz mniejszy zasób siły roboczej, ciężar zatrudnienia wiejskich zasobów pracy powinny przejmować działalności nierolnicze. Zakłada się wielofunkcyjny rozwój tych obszarów oparty m. in. o agroturystykę, usługi związane z turystyką i wypoczynkiem, wstępne przetwórstwo rolno – spożywcze, rzemiosło i rękodzielniczo. Zabudowa wiejska zostanie wzbogacona o funkcje usługowe, produkcyjne, rekreacyjne itp. Na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich niezwykle istotny wpływ będzie miał rozwój miast małych i bardzo małych, oddziałujących w znaczny sposób na obszary wiejskie oraz kształtujących lokalne więzi społeczne i poczucie tożsamości terytorialnej. Zakłada się utrzymanie w tych ośrodkach funkcji lokalnych sektora publicznego oraz funkcji wyspecjalizowanych m. in. w zakresie turystyki, rekreacji i kultury, jak również tworzenie i funkcjonowanie przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego stanowiących trzon bazy ekonomicznej i będących czynnikiem wiążącym miasta z otaczającymi je obszarami wiejskimi. Zupełnie inny charakter przekształceń zakłada się dla obszarów wiejskich w granicach potencjalnego OM, które już obecnie tracą swój indywidualny charakter. Suburbanizacja tworzy nowy rodzaj krajobrazu, obcy dla kulturowo wykształconych terenów wiejskich. Występuje tzw. mozaikowość użytkowania terenu, przeplatanie funkcji mieszkalnych z gospodarczymi i rolniczymi. Zakłada się, że w dalszej perspektywie następować będzie przekształcanie obszarów wiejskich ŁOM na funkcje pozarolnicze, w tym mieszkaniowe, turystyczne i rekreacyjne.

6. Tworzenie sieciowej struktury powiązań gospodarczych

Zakłada się, że dla sprawnego funkcjonowania i rozwoju gospodarki konieczne jest kształtowanie „równoległych” powiązań funkcjonalnych, instytucjonalnych i infrastrukturalnych pomiędzy miastami województwa i kraju. Przyjmuje się, że jednym z elementów powiązań sieciowych będą krajowe i regionalne centra innowacji powstałe w oparciu o potencjał naukowo – badawczy i przemysłowy oraz ośrodki dyfuzji innowacji tj. np. platformy technologiczne, parki naukowo – technologiczne. Ośrodkiem innowacji o znaczeniu krajowym, skupiającym największy potencjał i najbardziej zaawansowanym będzie Łódź, gdzie we współpracy z Warszawą zakłada się powstanie Centralnego Okręgu Wiedzy, Edukacji, Wysokich Technik i Technologii, który będzie sprzyjał rozwojowi gospodarki opartej na wiedzy. W zakresie rozwoju i wdrażania innowacji w przemyśle energetycznym nastąpi nawiązanie ścisłej współpracy regionu z województwem śląskim, wielkopolskim i małopolskim. Istotnym działaniem o wymiarze ponadregionalnym będzie także kształtowanie powiązań w ramach łódzko – świętokrzyskiej platformy materiałów budowlanych. Na wzrost innowacyjności regionalnej gospodarki wpłynie także m. in. rozwój sektora farmaceutyczno – medycznego w oparciu o potencjał Łodzi i Aglomeracji Łódzkiej oraz Sieradza i Kutna, we współpracy z województwami: mazowieckim, wielkopolskim, dolnośląskim i śląskim, oraz sektora tekstylnego – odzieżowego wspólnie z województwami: wielkopolskim, mazowieckim, śląskim i kujawsko – pomorskim. Ponadto przyjmuje się dalszy rozwój branży rolniczej (owocowo – warzywniej) na bazie potencjałów województwa łódzkiego i mazowieckiego. Na poziomie współpracy regionalnej zakłada się znaczny rozwój mechatroniki i nawiązanie ścisłej współpracy w tym zakresie między Łodzią a Piotrkowem Trybunalskim, Wieluniem, Radomskiem i Kutnem. Na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu znaczny wpływ będzie miało w dalszym ciągu istnienie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

7. Wzrost jakości i standardów życia mieszkańców województwa

Dla zapewnienia mieszkańcom województwa wysokiej jakości i standardów życia konieczne jest podjęcie działań w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej. Za niezbędny uznano wzrost dostępności do usług medycznych i rozwój usług pomocy społecznej. W związku z tym zakłada się rozwój Łodzi jako ośrodka wysokospecjalistycznych usług medycznych, znaczne wzmocnienie i doinwestowanie bazy medycznej w południowej i wschodniej części województwa oraz poprawę jakości leczenia w powiatach, w których w latach 2002 - 2006 nastąpił znaczący przyrost zgonów z powodu chorób cywilizacyjnych, tj.: wieluńskim, pajęczańskim, piotrkowskim, Piotrkowie Trybunalskim, zduńskowolskim, sieradzkim, poddębickim, skierniewickim, opoczyńskim, brzezińskim. W perspektywie długookresowej, uwzględniając prognozowane zmiany w strukturze zaludnienia, zakłada się także rozwój bazy całodobowych domów pomocy społecznej, w pierwszej kolejności w powiatach, które takiej bazy nie posiadają, tj.: rawskim, skierniewickim, mieście Skierniewice a także w powiatach, w których nastąpią najbardziej niekorzystne zmiany struktury wieku ludności i przybędzie szczególnie dużo ludności w wieku poprodukcyjnym, tj.: bełchatowskim, opoczyńskim i wieruszowskim.

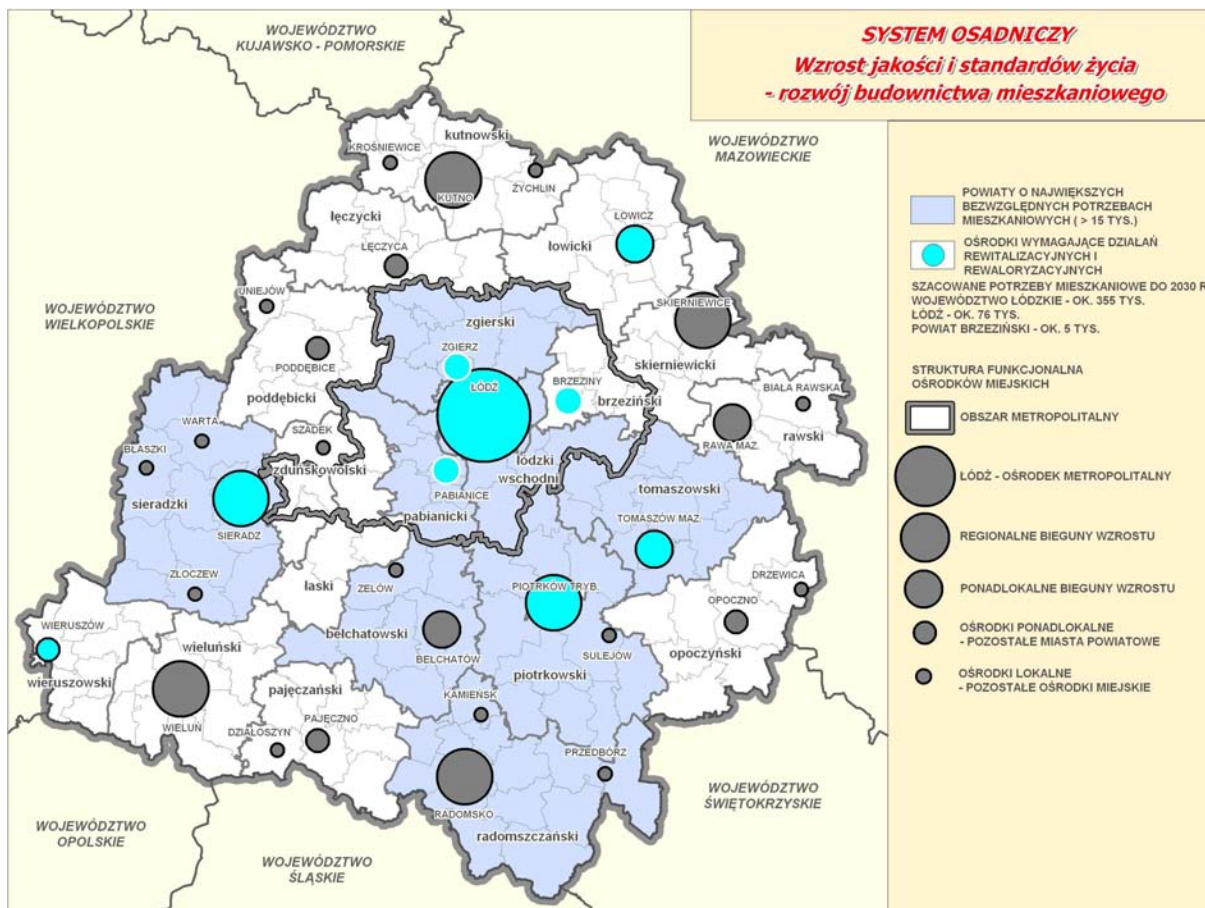
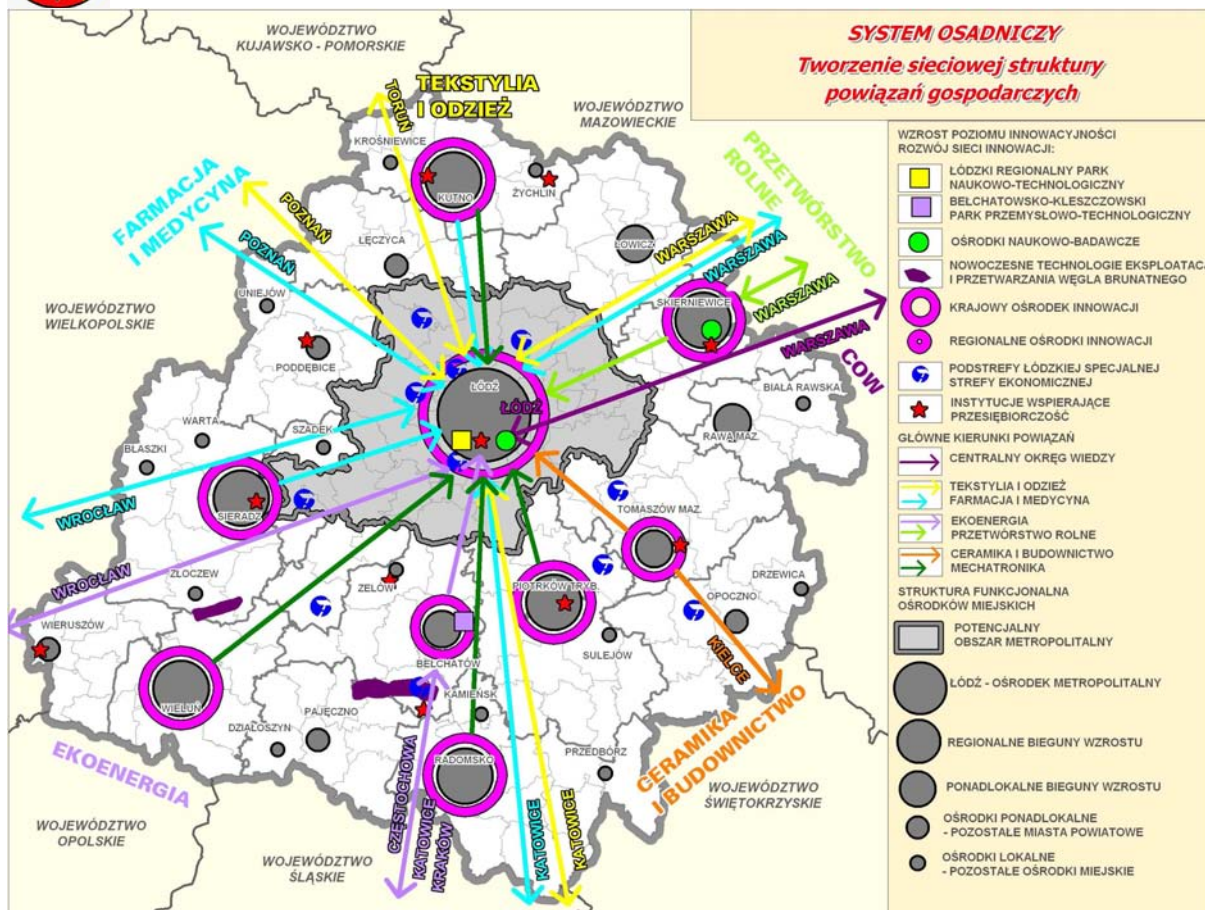

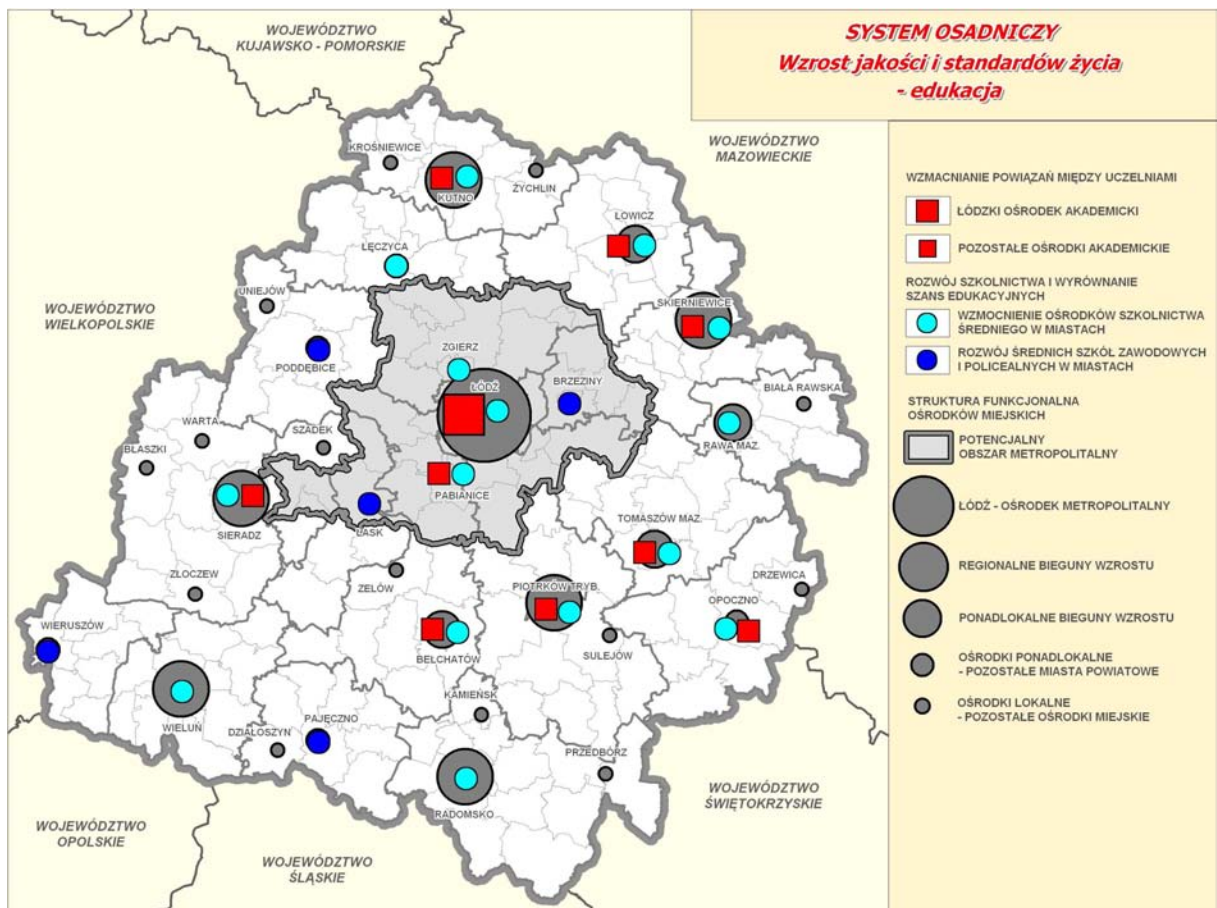
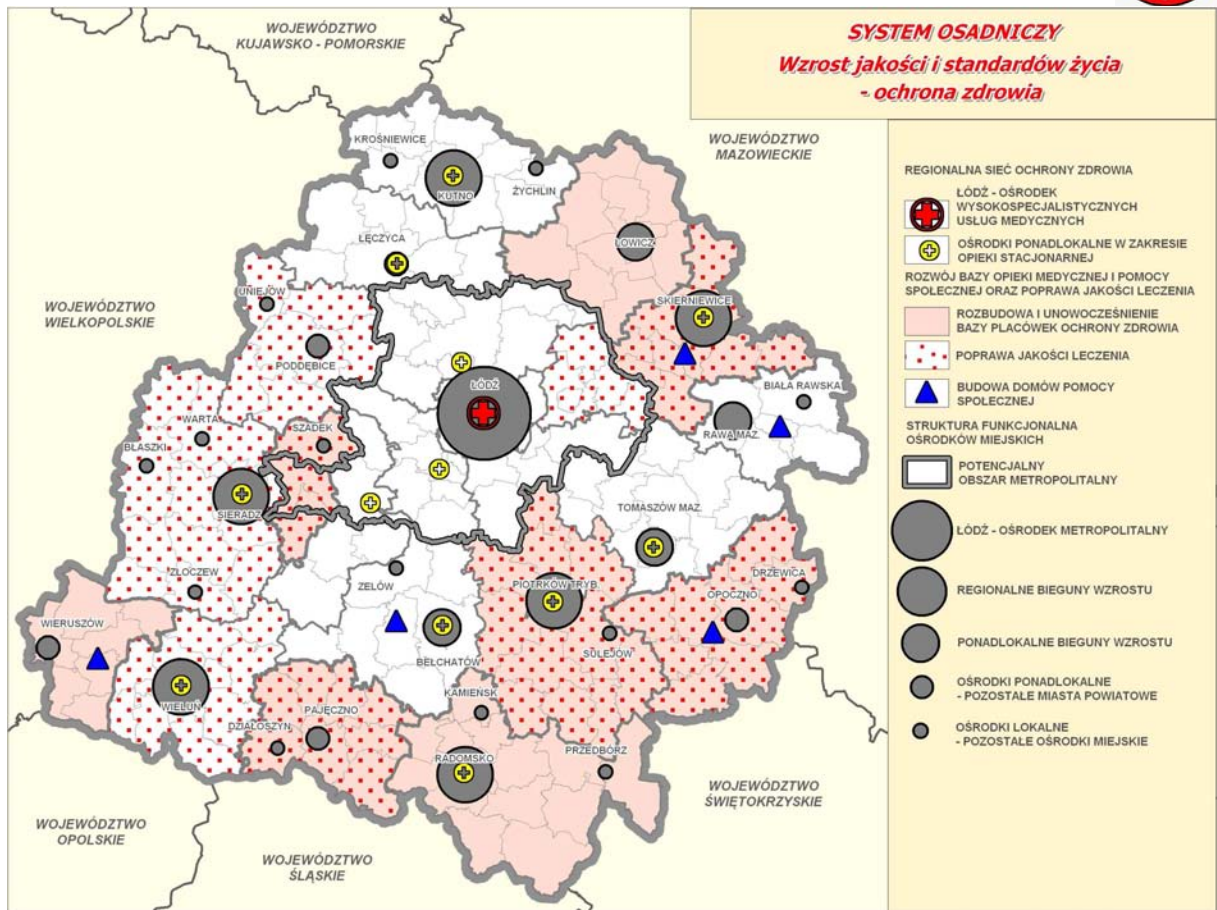
Kolejnym niezbędnym zadaniem jest wyrównanie szans edukacyjnych mieszkańców województwa oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb regionalnego rynku pracy. W związku z tym zakłada się rozwój Łodzi jako ośrodka akademickiego o znaczeniu krajowym oraz wzmacnianie powiązań między uczelniami wyższymi w regionie i rozwój specjalistycznych kierunków technicznych, tak aby się wzajemnie uzupełniały i gwarantowały rozwój całego województwa. Nastąpi także rozwój kierunków technicznych w szkołach ponadgimnazjalnych oraz wzmacnianie i rozwój szkół średnich i policealnych co wpłynie na wyrównywanie szans edukacyjnych. Na jakość i poziom życia istotny wpływ ma sfera kultury i wypoczynku, dlatego tak ważna jest dostępność do usług tego typu na wysokim poziomie. W oparciu o istniejący i projektowany potencjał kulturalny Łodzi zakłada się rozwój miasta jako ośrodka o znaczeniu międzynarodowym. Na pozostałym obszarze województwa, na poziomie lokalnym, ukształtują się centra kulturalno – sportowe w oparciu o dobrze zaopatrzone i wyposażone w dostęp do Internetu biblioteki oraz nowoczesną bazę sportową. Przyjmuje się, że staną się one miejscem integracji społeczności lokalnych małych miast i wsi.

Niezwykle ważny dla standardów życia jest aspekt mieszkaniowy. Województwo boryka się z problemem deficytu zasobów mieszkaniowych, który do 2030 roku znacznie się pogłębi, zwłaszcza na obszarze ŁOM i na terenach wiejskich. Powiększanie zasobów mieszkaniowych będzie się odbywać zgodnie z formułą ekorozwoju przede wszystkim poprzez racjonalne gospodarowanie przestrzenią już zurbanizowaną a nowe kompleksy zabudowy będą miały charakter zwarty i będą lokalizowane w sąsiedztwie już zamieszkałych terenów. Zapobieganie ekstensyfikacji osadnictwa i procesom suburbanizacji dużych miast przyczyni się do zmniejszenia kosztów budowy infrastruktury (drogi, sieci, uzbrajanie terenów) oraz ograniczenia antropopresji (mniejsze zużycie paliw i mniejsze zanieczyszczenie środowiska, więcej atrakcyjnych terenów otwartych). W stosunku do istniejących zasobów mieszkaniowych, wymagających w znacznym zakresie podniesienia jakości, zakłada się m. in. uzupełnianie braków w wyposażeniu w podstawowe media. W miastach tj.: Łódź, Pabianice, Piotrków Trybunalski, Łęczyca, Tomaszów Mazowiecki, Radomsko, Kutno, Zgierz, Sieradz, Łowicz, Wieruszów, Brzeziny zakłada się podjęcie działań rewitalizacyjnych i rewaloryzacyjnych zdegradowanych, często cennych, znacznych obszarów tkanki miejskiej.

POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE

Priorytet

**ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI WOJEWÓDZTWA
POPRZEZ ROZWÓJ PONADLOKALNYCH
SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY**

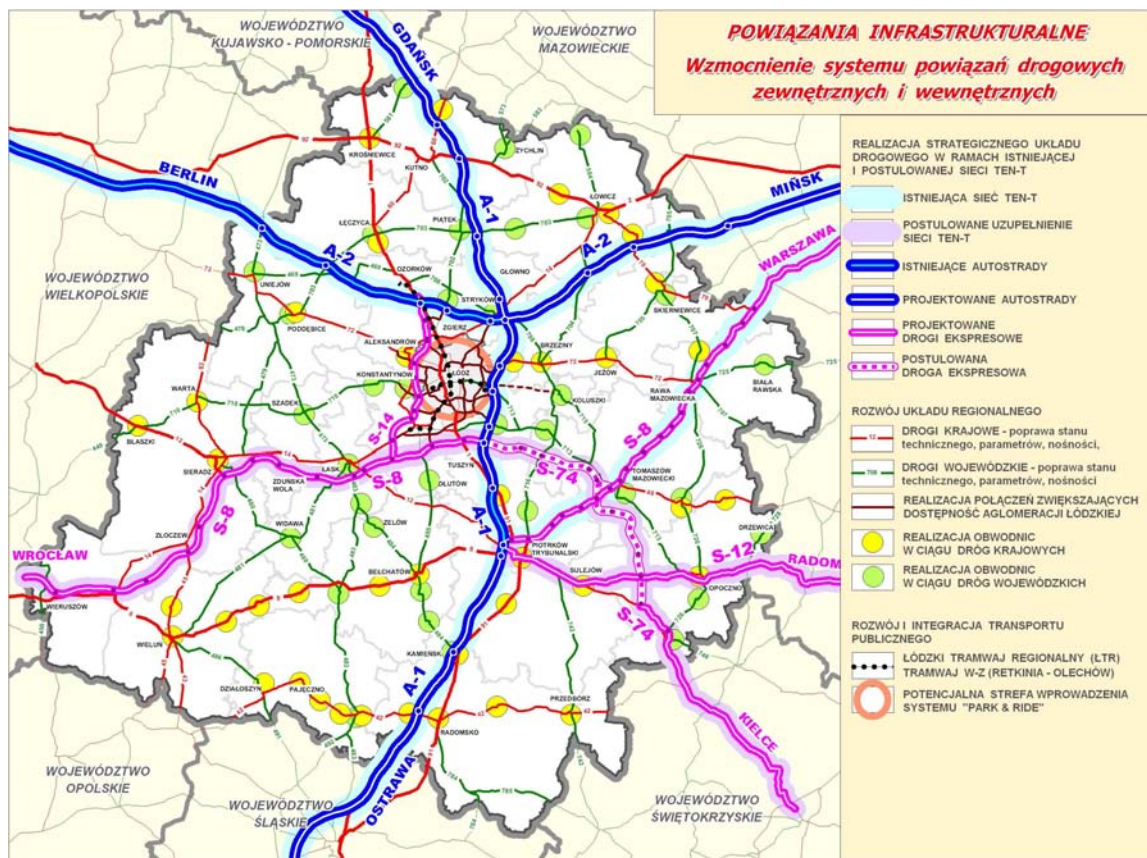

Główne działania

1. Wzmocnienie systemu powiązań drogowych zewnętrznych i wewnętrznych

Zakłada się wzmocnienie strategicznych kierunków powiązań międzynarodowych i międzyregionalnych poprzez realizację układu autostrad A-1 i A-2 oraz dróg ekspresowych S-8, S-14, S-12 (wg Rozporządzenia RM) oraz S-74 na postulowanym kierunku Łódź (A-1) – Tomaszów Maz. – Kielce – Rzeszów. Proponuje się zweryfikowanie przebiegu sieci TEN-T na kierunku Praga – Wrocław – Łódź o projektowaną drogę ekspresową S-8 relacji Wrocław – Wieruszów – Sieradz – Łódź (A-1), na kierunku Piotrków Tryb. – Radom o drogę ekspresową S-12, a na kierunku Łódź – Kielce – Rzeszów o planowaną drogę ekspresową S-74 w postulowanym przebiegu. W celu zapewnienia sprawnych i bezpiecznych powiązań wewnętrznych regionu zakłada się poprawę stanu technicznego istniejącego układu drogowego, realizację połączeń zwiększających dostępność Aglomeracji Łódzkiej tzn. powiązanie układu drogowego Łodzi z węzłami autostradowymi i ekspresowymi, realizację nowych połączeń obwodnicowych aglomeracji i połączeń zapewniających obsługę kształtujących się pasm zagospodarowania głównie w obszarze metropolitalnym. Priorytetem na najbliższe lata będzie eliminacja uciążliwego ruchu tranzytowego i ciężkiego z zainwestowanych terenów, poprzez realizację obwodnic w ciągu dróg krajowych i wojewódzkich. W zakresie transportu zbiorowego nastąpi rozwój i poprawa jakości środków transportu publicznego. Przyjmuje się przy tym promocję środków przyjaznych środowisku. Konieczne są także działania zmierzające do integracji systemów transportowych, poprzez tworzenie intermodalnych węzłów integracyjnych (przesiadkowych), zastosowanie systemu „Park&Ride” (głównie na obszarze Łodzi).

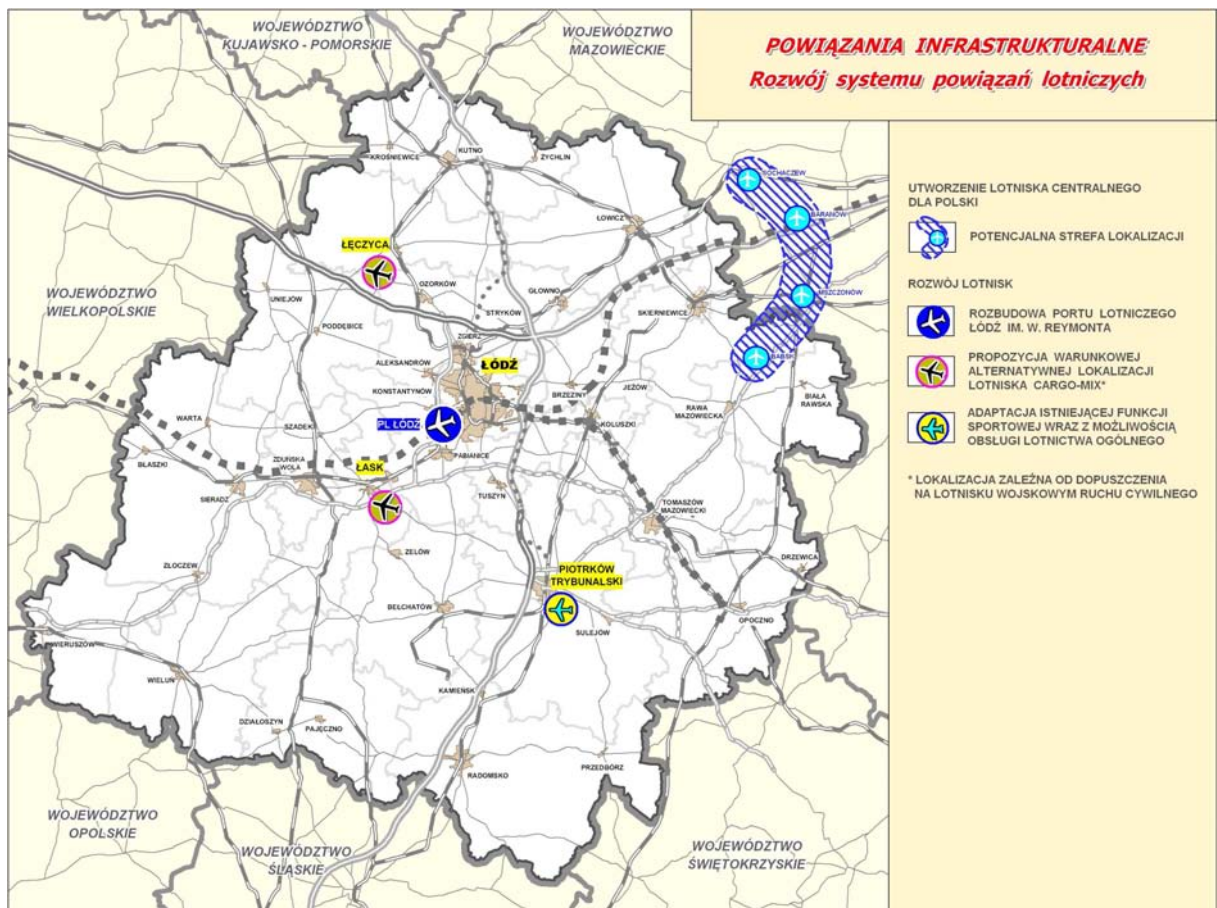
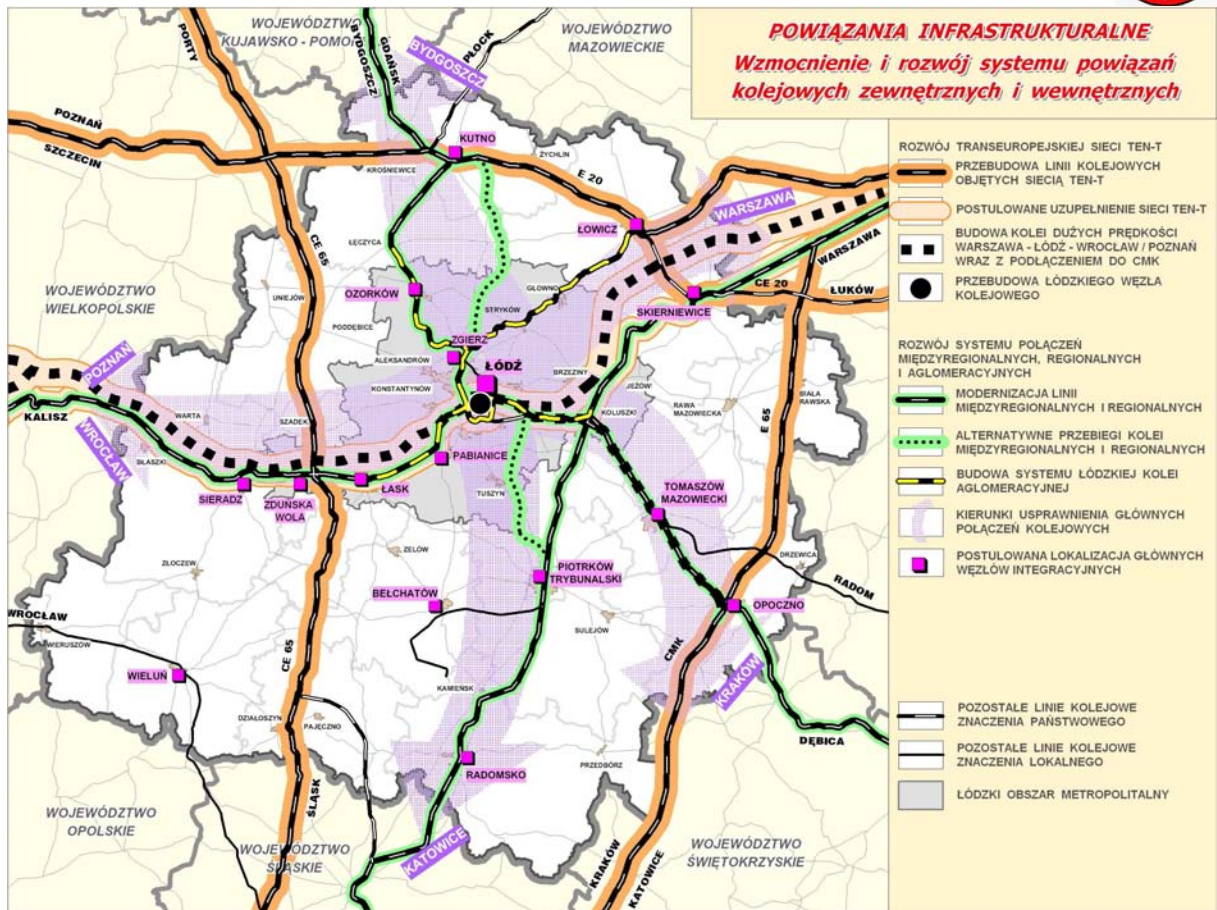
2. Wzmocnienie i rozwój systemu powiązań kolejowych zewnętrznych i wewnętrznych

Priorytety rozwoju podstawowego układu sieci kolejowej kraju i województwa związane są z modernizacją linii kolejowych, objętych Transeuropejską Siecią Transportową TEN-T (E20, CE-20, E65, CE-65). Dla powiązania czterech metropolii – Łodzi, Poznania, Wrocławia i Warszawy planowana jest realizacja Kolei Dużych Prędkości (KDP), tzw. „Y” ($\geq 300\text{km/h}$), Warszawa – Łódź – Wrocław/Poznań z przejściem podziemnym przez Łódź. Włączenie KDP wraz z połączeniem do CMK-i w sieć TEN-T (rewizja sieci TEN-T w 2010 roku) oraz linii konwencjonalnych na kierunku Warszawa – Łódź – Ostrów Wielkop. pozwoli na stworzenie spójnego systemu przewozów KDP w kraju w powiązaniu z europejską siecią kolei szybkich (Eurocity i Intercity) oraz na specjalizację linii z preferencjami dla ruchu pasażerskiego lub towarowego. Włączenie Łodzi w sieć KDP wymaga przebudowy Łódzkiego Węzła Kolejowego (ŁWK) w zakresie uzupełnienia sieci, przejścia tunelem pod centrum Łodzi wraz z budową podziemnego Dworca Centralnego. Dla wpisania Łodzi w system przewozów międzyregionalnych i regionalnych o prędkości 160-200 km/h należy gruntownie przebudować układ na podstawowych kierunkach dojazdowych do sieci TEN-T oraz na kierunku Bydgoszcz – Katowice przez Łódź. Przebudowana infrastruktura ŁWK oraz tras wylotowych z Łodzi z pewnymi działaniami uzupełniającymi w obszarze ŁOM, będzie podstawą budowy systemu łódzkiej kolei aglomeracyjnej, odciążającej układ wylotowych tras drogowych z Łodzi. Poza przewozami kolejowymi promowany będzie rozwój pozostałych środków transportu publicznego, w tym szczególnie przyjaznych środowisku, poprawa jakości przewozów oraz integracja systemów transportowych w intermodalnych węzłach integracyjnych (przesiadkowych), których role mogą pełnić przebudowane, nowoczesne dworce kolejowe.

3. Wzmocnienie i rozwój systemu powiązań lotniczych

W celu uniknięcia peryferyzacji na tle światowej sieci lotniczej istnieje konieczność stworzenia węzłowego portu lotniczego w skali Europy, tzw. **Hubu**. Realizacja portu byłaby uzupełnieniem dla przewozów rozwiniętej lotniczo części Europy i szansą na obsługę lotniczą Polski, w tym województwa łódzkiego, wschodniej Europy oraz Azji. Potencjalne rozpatrywane lokalizacje to Babsk w woj. łódzkim oraz Mszczonów, Baranów i Sochaczew w woj. mazowieckim. Należy zapewnić dalszy dynamiczny rozwój Portu Lotniczego Łódź im. Wł. Reymonta poprzez m.in. włączenie do Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T, poprawę jego regionalnej i lokalnej dostępności oraz rozbudowę infrastruktury naziemnej. Wraz z rozwojem gospodarczym, rośnie zapotrzebowanie na przeloty towarowe i lotnictwa ogólnego (GA). Obsługę tych funkcji zapewni Port Lotniczy Łódź im. Wł. Reymonta. Dla uzupełnienia obsługi lotów służbowych (korporacyjnych) i przewozów typu dyspozycyjnego (on-demand, charter, air taxi) postuluje się wykorzystanie istniejącego lotniska sportowego Piotrków Trybunalski – Bujny, które rozwijać będzie istniejącą funkcję. Natomiast dla obsługi lotnictwa towarowego wskazuje się alternatywnie, poza PL Łódź, lotnisko wojskowe Łask lub Łęczyca w Leżnicy Wielkiej (lokalizacja funkcji cargo zależna od dopuszczenia na lotnisku wojskowym ruchu cywilnego).

4. Bezpieczeństwo energetyczne województwa i zwiększenie dostępności do mediów informacyjnych

Na bezpieczeństwo energetyczne województwa składają się zabezpieczenie elektroenergetyczne, rozwój sieci gazowej oraz rozwój energetyki odnawialnej. Do zabezpieczenia energetycznego przyczyni się budowa nowych linii elektroenergetycznych. Obecnie planowanych jest 5 linii elektroenergetycznych 400 kV z Elektrowni Bełchatów w kierunku Trębaczewa, Ołtarzowa, Pątnowa, Kielc oraz linia relacji Sochaczew – Konin. Ponadto w budowie jest linia 400 kV relacji Ostrów Wielkopolski do istniejącej linii Rogowiec – Trębaczew. Bezpieczeństwo energetyczne zwiększy także rozbudowa Elektrowni Bełchatów o dodatkowy blok energetyczny Bełchatów II. Dla funkcjonowania elektrowni Bełchatów w dalszej perspektywie konieczne jest podjęcie eksploatacji złoża „Złoczew”. Planowane stacje elektroenergetyczne 110/15kV zasilane jednostronnie należy już na etapie projektu zasilić dwustronnie, gdyż może to skutkować poważnymi utrudnieniami w dostawach energii (piotrkowski, radomszczański, brzeziński, skierniewicki, skierniewicki grodzki, pajęczański, łódzki wsch., sieradzki i poddębicki). Dla zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego zakłada się także sukcesywną gazyfikację obszarów niezgazyfikowanych, szczególnie w powiatach: wieluńskim, pajęczańskim, brzezińskim, skierniewickim i łowickim oraz realizację gazociągów przesyłowych wysokiego ciśnienia Wronów – Meszcze – Odolanów, Wolbórz - Meszcze – Częstochowa. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w regionie powinno być ukierunkowane głównie na produkcję energii z biomasy. Obszary najbardziej preferowane w tym zakresie występują w powiatach: radomszczańskim, sieradzkim, tomaszowski, opoczyńskim, łowickim oraz kutnowskim. Zakłada się także rozwój energetyki wiatrowej na obszarach o najlepszych preferencjach tj w płn. części województwa, oraz wykorzystywanie znacznych zasobów wód geotermalnych, które występują w pasie Zduńska Wola – Łęczycza – Uniejów – Turek oraz Kalisz – Sieradz – Piotrków Trybunalski.

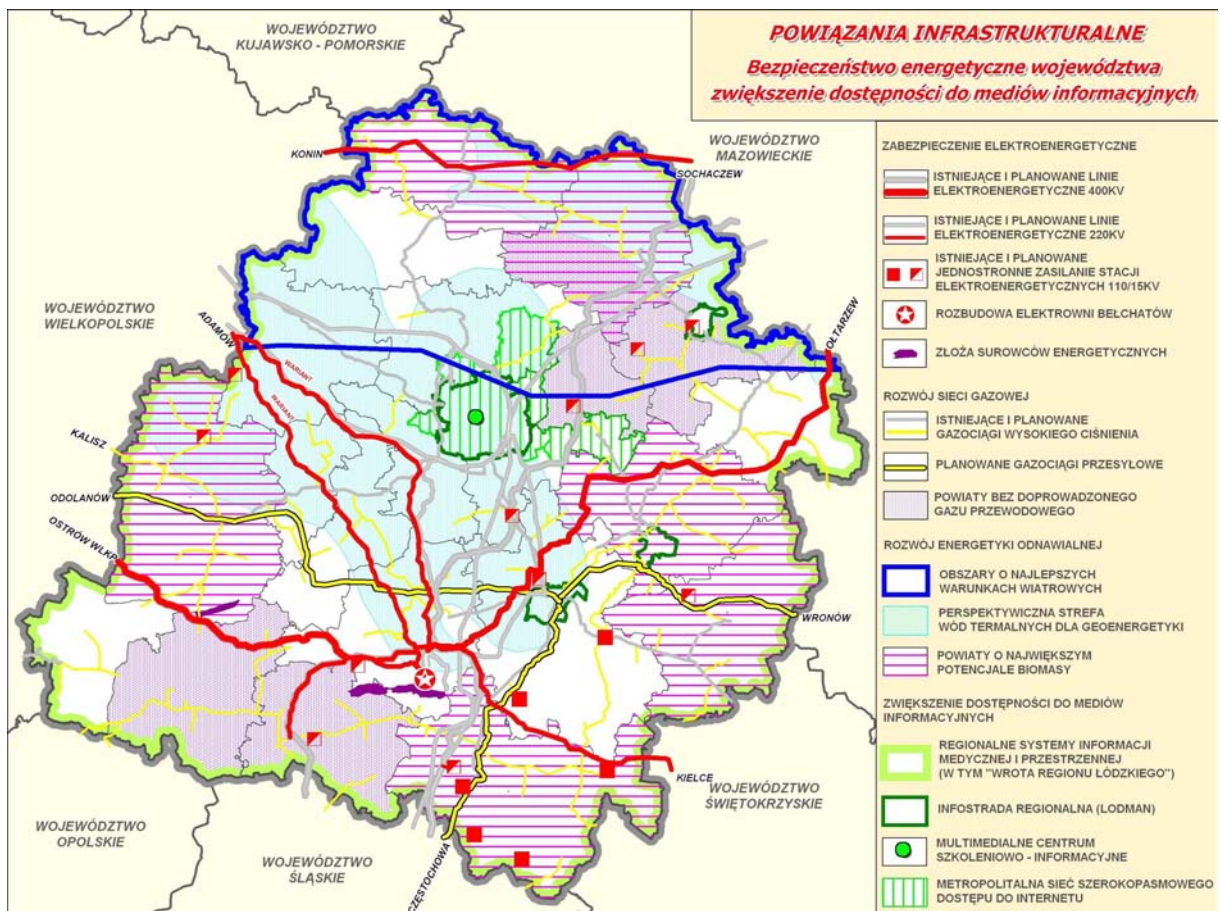
W województwie, zwłaszcza na obszarach wiejskich dostępność do internetu jest nadal zbyt mała, zwłaszcza w szkołach i urzędach. Należy promować innowacyjne technologie i systemy gromadzenia i przesyłu danych. Zakłada się budowę społeczeństwa informacyjnego poprzez rozwój infrastruktury informatycznej, poprawę infrastruktury łączności, rozwijanie sieci internetowych oraz wspieranie ich aktywnego wykorzystania w biznesie, kulturze, edukacji, medycynie i administracji. Początki realizacji programu stałego dostępu do zasobów i danych (internetu) zapewniają projekty z RPO WŁ 2007 – 2013.

W zakresie telekomunikacji stacjonarnej (przewodowej) zakłada się rozwój sieci połączeń zgodnie z programami operatorów działających na terenie województwa. Telefonia komórkowa coraz bardziej wypiera telefonię stacjonarną pod kątem usług telefonicznych oraz informatycznych. Czterech niezależnych operatorów telefonii komórkowej (Era, Orange, Plus GSM, Play) poprzez swoje przekaźniki zapewniają praktycznie zasięg, w każdym miejscu województwa.

Aby poprawić zasięg emisji fal radiowo – telewizyjnych zwiększone zostaną moce niektórych stacji. W Łodzi np. pięciokrotnie zwiększone zostaną moce stacji nadawczych radiowej Dwójki z 2 do 10 kW, dzięki czemu sygnał z komina EC-4 na łódzkim Widzewie obejmie większą część województwa łódzkiego. W celu pełnej obsługi radiowej i telewizyjnej województwa należy dążyć do wzmocnienia mocy stacji nadawczych i przekaźnikowych lub budowy nowych stacji i połączeń. Ponadto w dziedzinie telewizji planowane jest przejście z telewizji satelitarnej i analogowej na sygnał cyfrowy, który może docierać poprzez naziemne odbiorniki. Cyfryzacja, powinna objąć wszystkich mieszkańców Polski do 2014 r. (termin wyznaczony przez UE), co wiąże się z koniecznością wymiany naziemnych nadajników i dekodery telewizyjnych.

POWIĄZANIA ŚRODOWISKOWE I KULTUROWE

Priorytet

**KSZTAŁTOWANIE TOŻSAMOŚCI REGIONALNEJ
W OPARCIU O WALORY PRZYRODNICZE, KULTUROWE
I TURYSTYCZNE REGIONU**

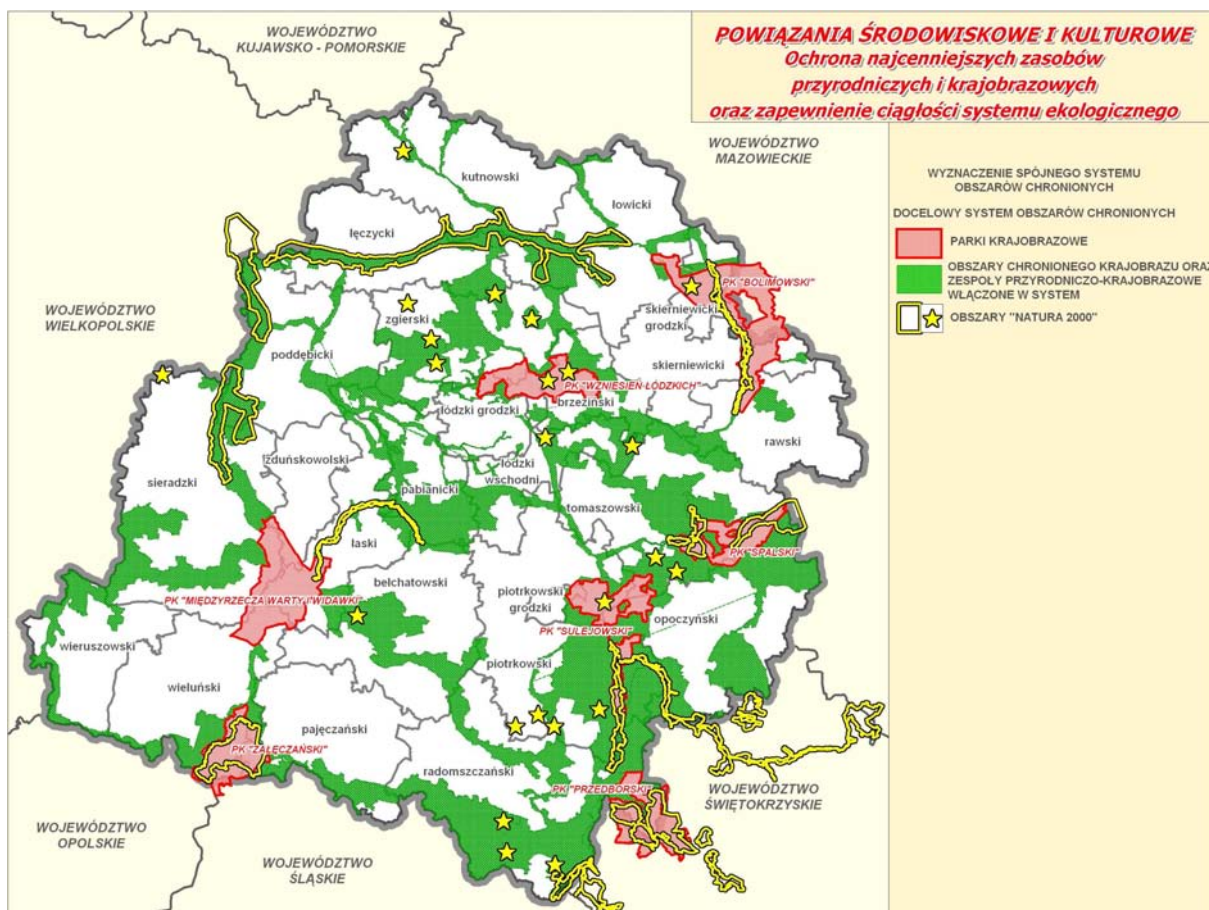

Główne działania

1. Ochrona najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego

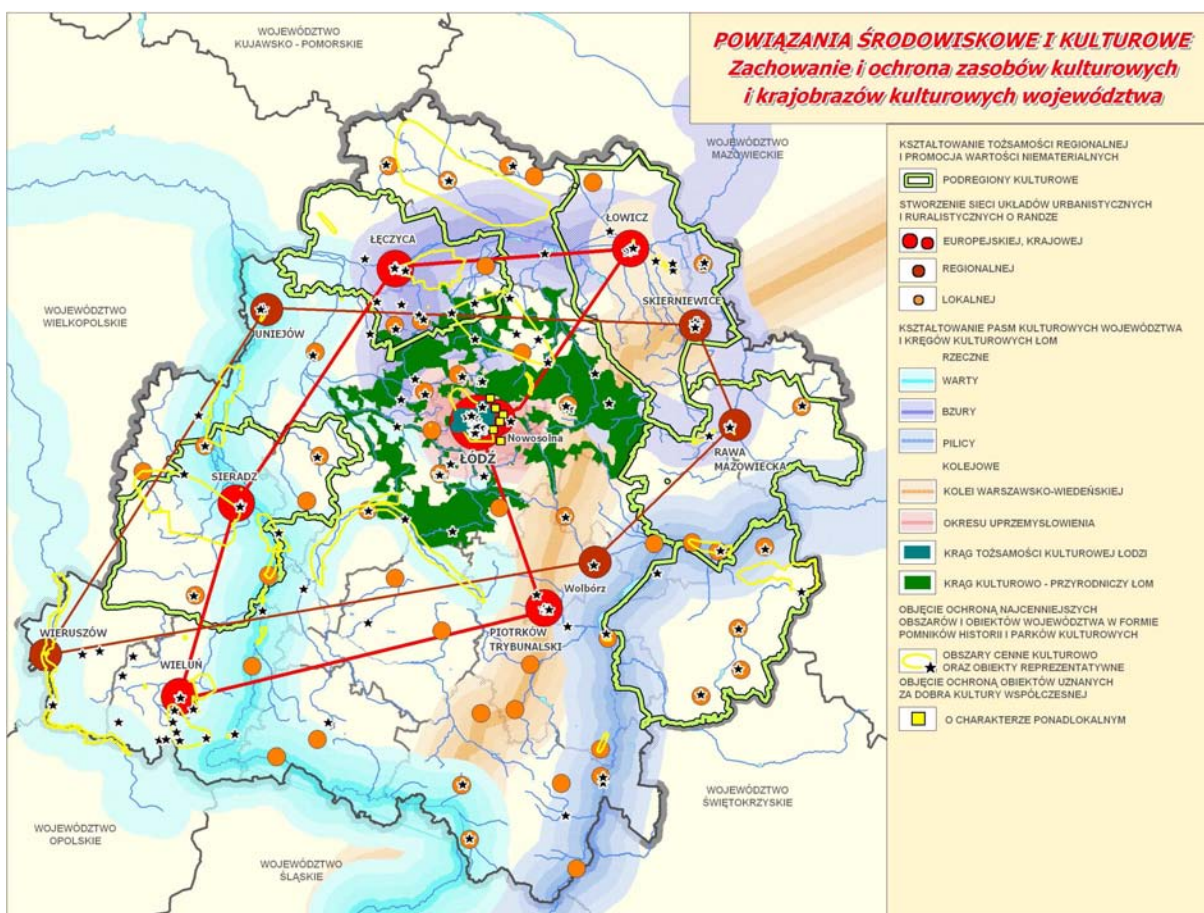
Zakłada się objęcie ochroną prawną terenów o wysokiej bioróżnorodności i dużych walorach przyrodniczo – krajobrazowych oraz zapewnienie powiązań pomiędzy tymi obszarami. Przyjmuje się stworzenie spójnego regionalnego systemu ekologicznego, wpisującego się w system krajowy, opartego o istniejące i projektowane formy ochrony przyrody (parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe). Tereny o wysokiej bioróżnorodności będą chronione przed zainwestowaniem poprzez m. in. zwiększenia skuteczności przepisów z zakresu zagospodarowania przestrzennego. Zakłada się także ochronę korytarzy ekologicznych (rzecznych i lądowych stanowiących korytarze migracyjne zwierząt). Zakładana realizacja nowych inwestycji komunikacyjnych i infrastrukturalnych może stanowić zagrożenie dla ich ciągłości. Zapewnienie tej ciągłości wymagać będzie podejmowania działań mających na celu minimalizację skutków konfliktów na styku inwestycji infrastrukturalnych i środowiska przyrodniczego m. in. poprzez budowę przejść dla zwierząt i wprowadzanie zalesień. Dla zapewnienia drożności korytarzy rzecznych zakłada się modernizację obiektów i urządzeń hydrotechnicznych, zgodnie z zapisami „Wojewódzkiego Programu Ochrony i Rozwoju Zasobów Wodnych dla województwa łódzkiego”.

2. Zachowanie i ochrona materialnych i niematerialnych zasobów i krajobrazu kulturowego województwa

W celu zachowania i ochrony materialnych i niematerialnych zasobów kulturowych i krajobrazu kulturowego zakłada się kształtowanie systemu pasm kulturowych łączących kulturowe obszary węzłowe województwa w postaci regionów etnograficznych. Dla zachowania i ochrony folkloru regionu zakłada się m. in. tworzenie i promocję skansenów oraz działalności artystycznej i ludowych produktów regionalnych. Zakłada się również objęcie wyższą formą ochroną, poprzez uznanie za pomnik historii, najcenniejszych obiektów i obszarów o wysokich walorach architektonicznych i kulturowych województwa. Stworzy to możliwość kandydowania najcenniejszym obiektom do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Kolejną preferowaną formą ochrony, która przyczyni się do zachowania dziedzictwa kulturowego regionu, jest tworzenie parków kulturowych. Na obszarze województwa szczególnie istotnym problemem jest rewitalizacja urbanistycznych i ruralistycznych wartościowych układów rozplanowania. Dlatego zakłada się stworzenie sieci unikatowych ośrodków historycznych, w których konieczne jest podjęcie prac rewitalizacji lub rewaloryzacji założeń przestrzennych. Dla zachowanie dorobku współczesnych pokoleń zakłada się objęcie ochroną najcenniejszych obiektów i obszarów i uznanie ich za dobra kultury współczesnej.

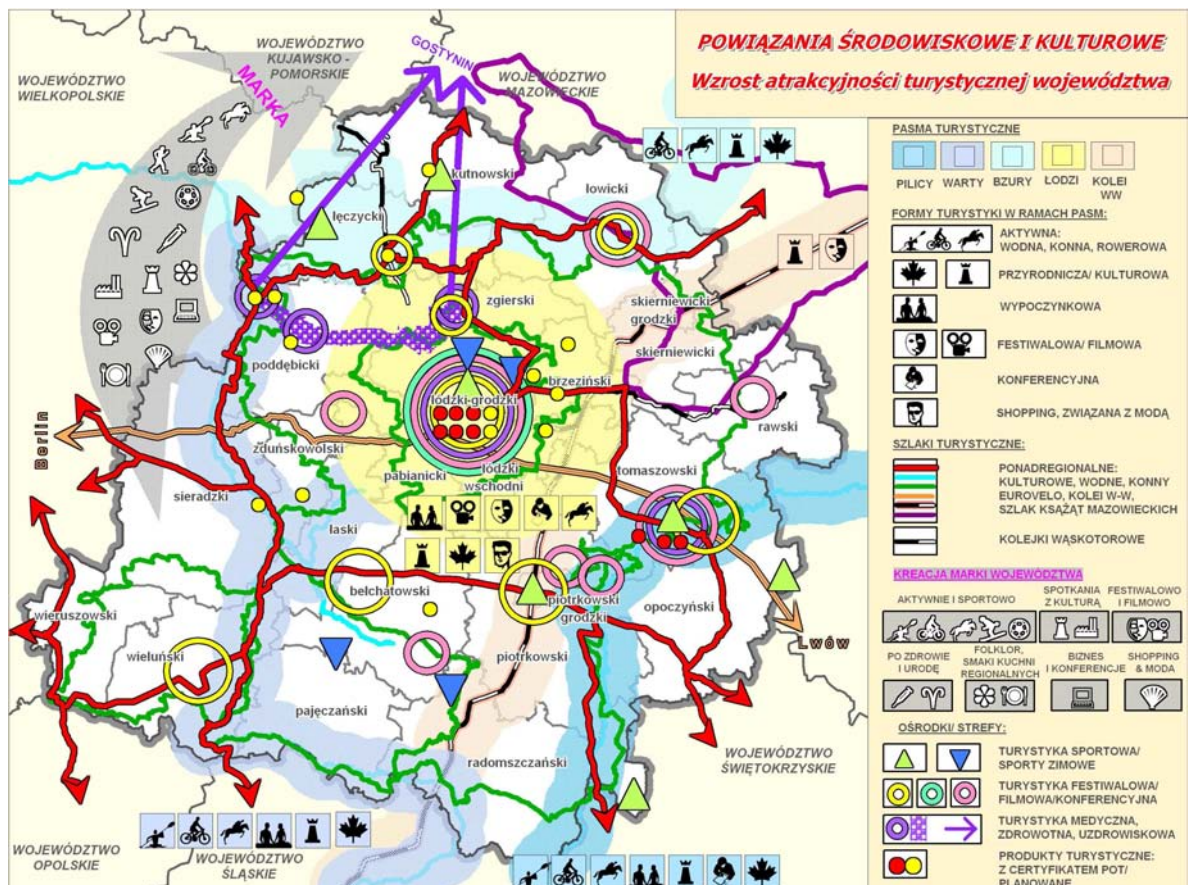

3. Wzrost atrakcyjności turystycznej województwa

Dla wzrostu atrakcyjności turystycznej województwa zakłada się przede wszystkim rozwój różnych form turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe oraz zagospodarowanie turystyczne regionu. Pozwoli to na zbudowanie konkurencyjności województwa łódzkiego względem innych obszarów Polski oraz nawiązanie współpracy z regionami sąsiednimi, m. in. województwem mazowieckim i wielkopolskim, w zakresie tworzenia zintegrowanych produktów turystycznych. Istotnym elementem tej współpracy jest także kształtowanie strefy rozwoju funkcji uzdrowiskowych w oparciu o zasoby wód geotermalnych w rejonie Uniejowa, Rogoźna i Gostynina. Dla podniesienia atrakcyjności turystycznej zakłada się również uporządkowanie systemu szlaków turystycznych i stworzenie sieci szlaków ponadregionalnych przede wszystkim w oparciu o Europejskie Szlaki Kulturowe (Bursztynowy, Cysterski, Romański, Szlak Kolei Warszawsko Wiedeńskiej), szlaki wodne Pilicy i Warty, szlaki rowerowe międzynarodowe, międzyregionalne szlaki tematyczne oraz wojewódzki szlak konny. Dodatkowo zakłada się adaptację kolejek wąskotorowych na cele turystyczne. Sprawą priorytetową jest zmiana percepcji województwa jako atrakcyjnego turystycznie. W tym celu zakłada się identyfikację i kreowanie symboli – wyróżników, które pozwolą odróżnić łódzkie od regionów konkurencyjnych. Przyjmuje się, że budowanie marki nastąpi w oparciu o tradycje filmowe, turystykę aktywną, sportową, medyczną i uzdrowiskową, kulinarną, turystykę w obiektach poprzemysłowych i zabytkach techniki, festiwalową, kongresową, reprezentatywne zabytki województwa, folklor łowicki. Pozytywny wizerunek regionu będzie kształtowany także z wykorzystaniem certyfikowanych produktów turystycznych POT oraz projektów turystycznych.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Priorytet

OCHRONA I POPRAWA STANU ŚRODOWISKA

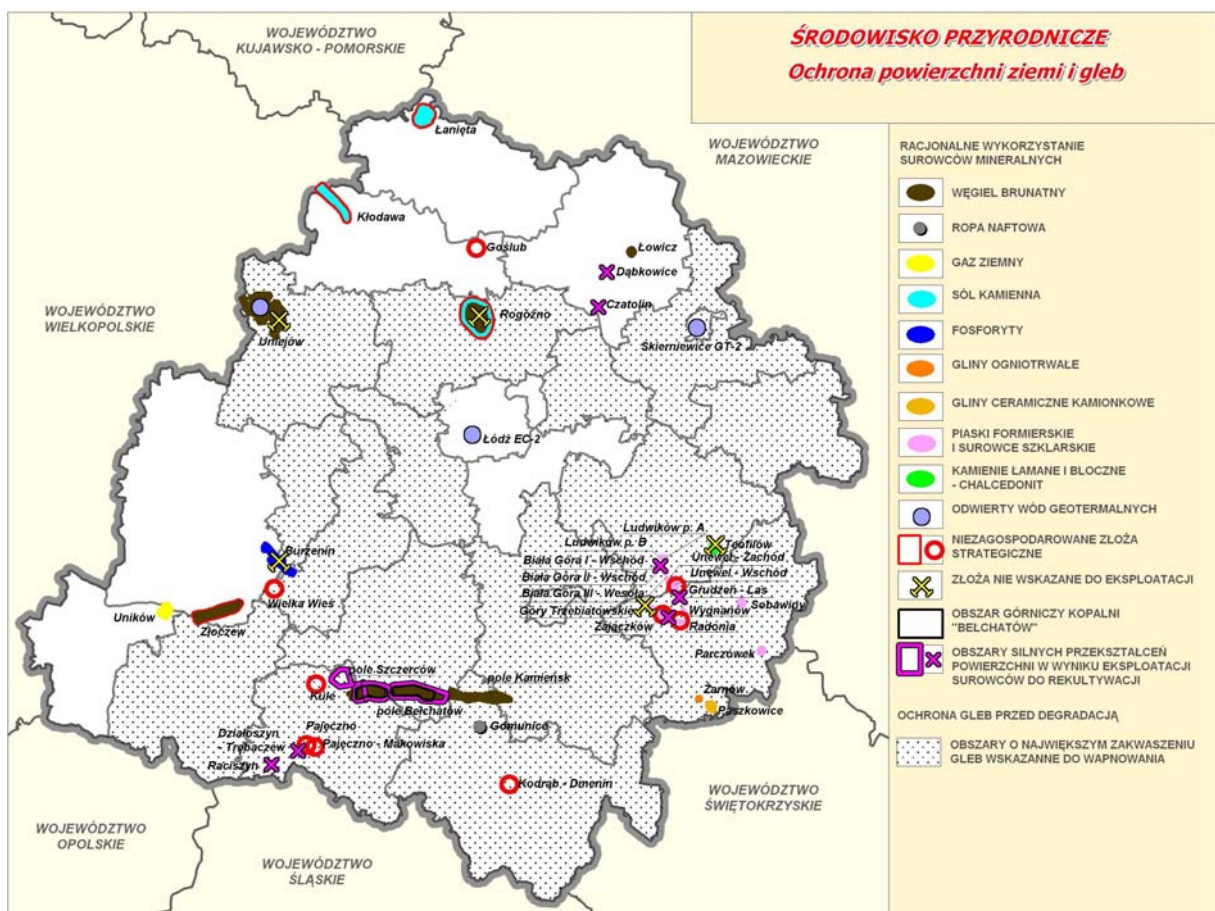

Główne działania

1. Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Dla zapewnienia ochrony powierzchni ziemi i gleb zakłada się podejmowanie działań związanych z rekultywacją terenów poeksploatacyjnych, w tym szczególnie w rejonach największej degradacji związanej z odkrywkową eksploatacją węgla brunatnego tj. w rejonie Bełchatowa, Szczercowa i w dalszej perspektywie Złoczewa. Ze względu na nieodnawialność zasobów surowców mineralnych zakłada się ich ochronę przed zmianą skutków użytkowania i racjonalną eksploatację przy minimalizacji niekorzystnych skutków pozyskiwania dla środowiska. Z tego też względu za niewskazane do eksploatacji uznaje się złoża położone w granicach obszarów chronionych (parków krajobrazowych, obszarów Natura 2000) oraz w terenach o przewidywanych szczególnie niekorzystnych skutkach dla środowiska — Rogóźno. Zakłada się także ograniczenie degradacji gleb wynikające ze znacznego ich zakwaszenia poprzez stosowanie zabiegów wapnowania. W celu zapewnienia ochrony gleb przed potencjalną erozją wietrzną zakłada się podejmowanie działań związanych z wprowadzaniem zalesień, zadrzewień, zadarnień.

2. Zwiększanie i wzbogacanie zasobów leśnych

Zakłada się ochronę istniejących kompleksów leśnych oraz zwiększanie ich powierzchni przez zalesienia. Zakłada się, że pod zalesienia będą przeznaczane grunty o niskiej przydatności dla rolnictwa oraz nieużytki a zalesianie będzie prowadzone w sposób zapewniający optymalną ochronę różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych. Należy również dążyć do konsolidacji zalesień, szczególnie w obrębie korytarzy ekologicznych, w obszarach retencji wody i w sąsiedztwie dużych ośrodków miejskich. W celu wzbogacenia zasobów leśnych zakłada się podjęcie działań związanych z sukcesywną przebudową struktury gatunkowej lasów z dostosowaniem do warunków glebowo – siedliskowych oraz z poprawą struktury wiekowej drzewostanów.

3. Zwiększanie zasobów wodnych i poprawa ich jakości

Przyjmuje się, że zwiększanie retencji wód w regionie następować będzie poprzez realizację zadań Wojewódzkiego Programu Małej Retencji przede wszystkim w północno – zachodniej części województwa, charakteryzującej się najwyższym deficytem wody. Zakłada się również zwiększanie naturalnej retencji m. in. poprzez zwiększanie lesistości i wprowadzanie zadrzewień obszarów źródliskowych i terenów przydolinnych. Dla poprawy jakości powierzchniowych zasobów wodnych zakłada się kontynuację działań mających na celu m. in. likwidację zanieczyszczeń punktowych i obszarowych poprzez realizację systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz tworzenie tzw. stref ekotonowych wzdłuż brzegów, cieków i zbiorników wodnych. Dla zaopatrzenia ludności w wodę oraz dla niektórych gałęzi przemysłu podstawowe znaczenie mają Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Zakłada się ich ochronę przede wszystkim poprzez eliminację zagrożeń powstałych z zanieczyszczeń punktowych (likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych, mogilników, składowisk odpadów nie spełniających wymogów ochrony środowiska) oraz ograniczenie ich wykorzystania do celów przemysłowych. W celu poprawy stanu wód zakłada się także realizację inwestycji z zakresu gospodarki wodno - ściekowej. Należy zwiększyć tempo rozbudowy sieciowych systemów zaopatrzenia w wodę tam, gdzie wskaźnik zwodociągowania jest niższy o ok. 20% od średniej dla województwa, tzn. w miastach Żelowie i Tuszynie oraz w powiatach rawskim, poddębickim, pabianickim i łaskim. Działanie takie należy również podjąć szczególnie w gminach, w których powyższy wskaźnik jest niższy niż 50% tj. w Żelowie, Ksawerowie, Gidlach, Białej Rawskiej, Sadkowicach i Kowiesach. Przyjmuje się, że do 2015 r. systemy sieciowego odprowadzania ścieków w miastach województwa obejmą swym zasięgiem od 80% do 98% mieszkańców. W związku z tym preferowane będą inwestycje związane z budową i modernizacją sieci kanalizacyjnych oraz urządzeń do oczyszczania ścieków w najstabilniej skanalizowanych ośrodkach miejskich (poniżej 60%) tzn.: Żelowie, Rzgowie, Tuszynie, Sulejowie, Przedborzu, Złoczewie i Szadku. Zakłada się również dynamiczniejszą budowę, rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich. Dotyczy to szczególnie miejscowości o zwartej zabudowie w powiatach o najniższym wskaźniku skanalizowania (poniżej 8%) tj.: brzezińskim, kutnowskim, łowickim, łódzkim wschodnim, poddębickim, rawskim,

sieradzkim i skierniewickim. Dla zabudowy rozproszonej, dla której nieekonomiczne jest budowanie systemów kanalizacyjnych, promowane będą realizacje przydomowych oczyszczalni ścieków.

4. Racjonalizacja gospodarki odpadami

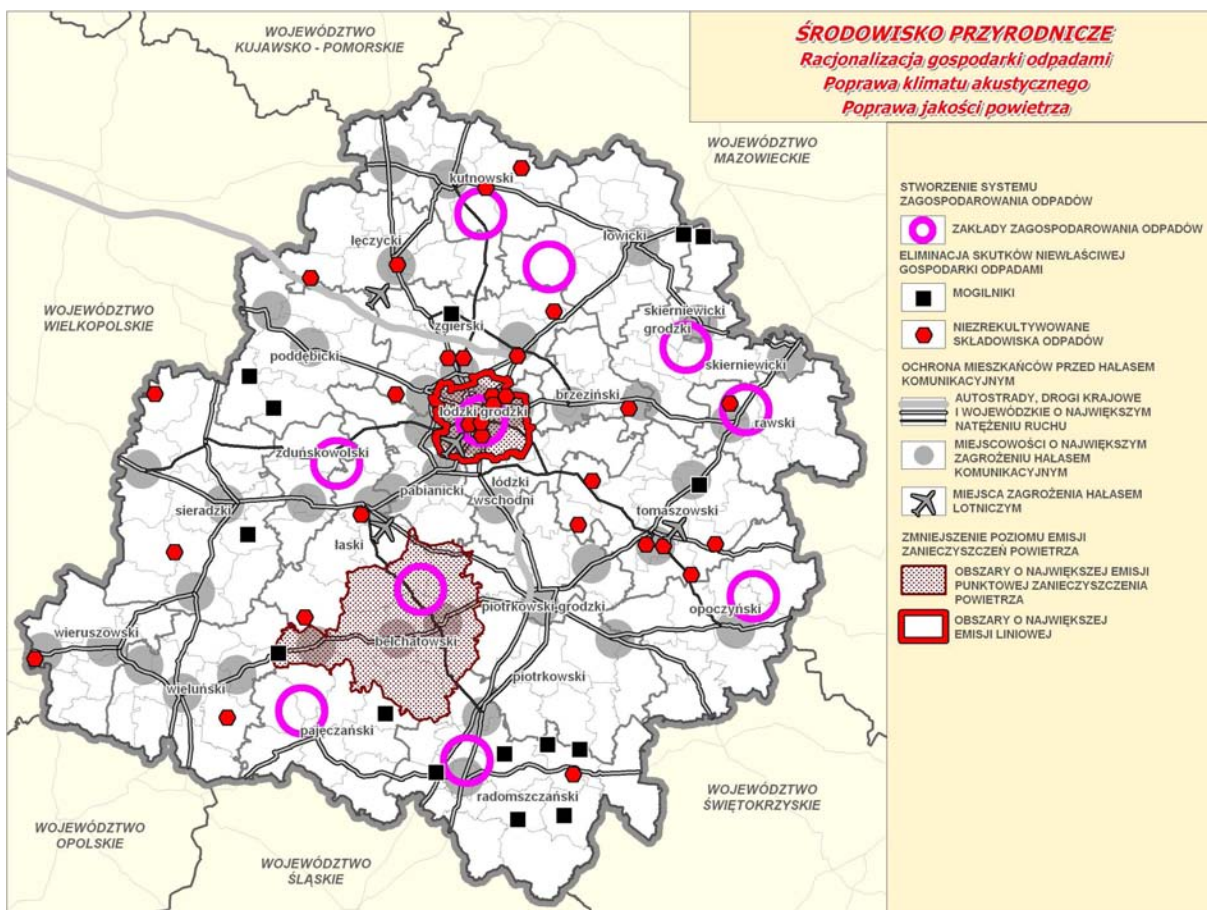
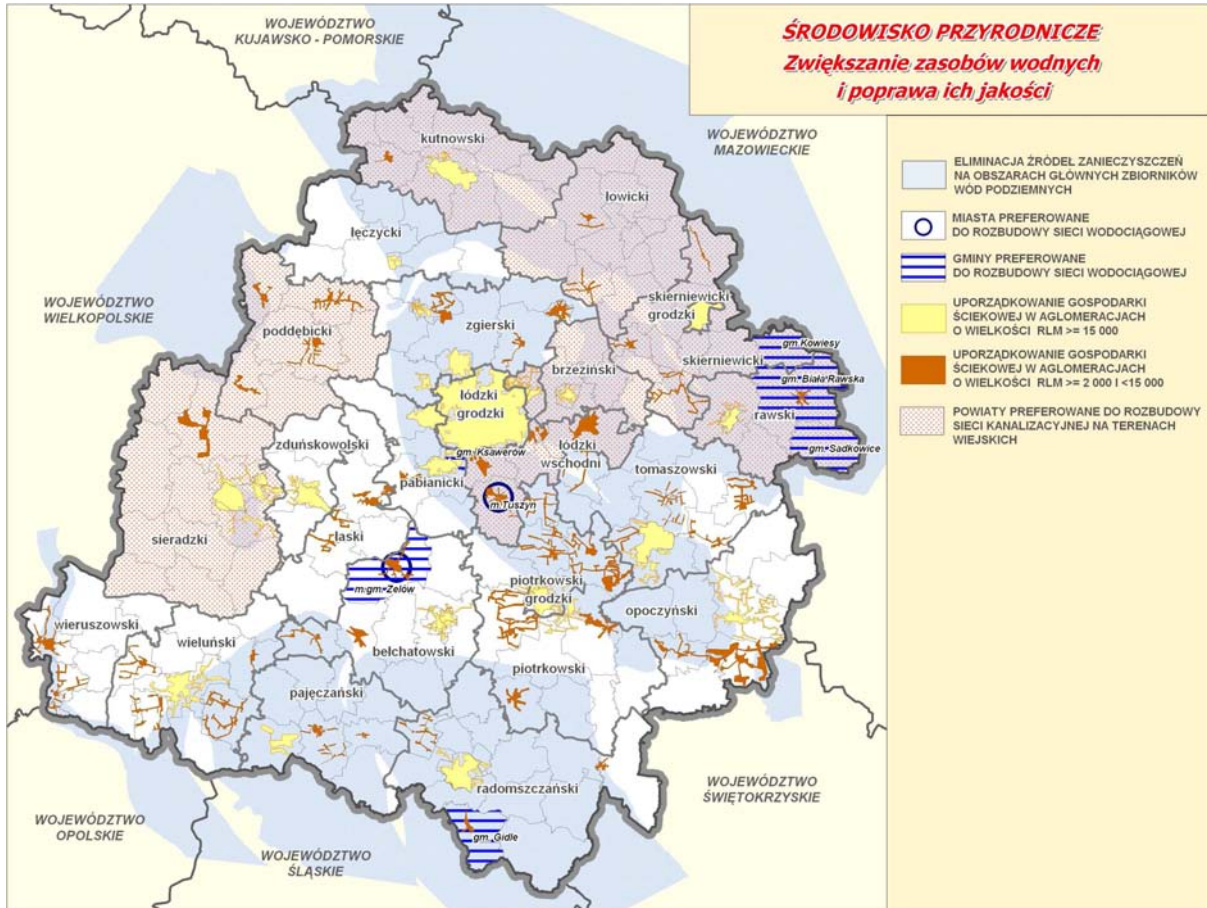
Dla poprawy stanu gospodarki odpadami zakłada się podejmowanie działań związanych z ograniczeniem ilości wytwarzanych odpadów przez stosowanie nowoczesnych technologii produkcji, zmniejszanie jej materiałochłonności, wdrażanie idei zrównoważonej produkcji i konsumpcji, wprowadzanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Przyjmuje się, że docelowo systemem selektywnej zbiórki odpadów objętych będzie 100% mieszkańców województwa. Podstawą gospodarki odpadami komunalnymi staną się zakłady zagospodarowania odpadów (ZZO), których głównym zadaniem będzie wyselekcjonowanie jak największej ilości odpadów a następnie poddanie ich odzyskowi (w tym recyklingowi) oraz ograniczenie składowania odpadów mogących ulec biodegradacji. Priorytetem na najbliższe lata będzie likwidacja mogilników, dzikich składowisk i rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów. Racjonalna gospodarka odpadami na obszarze województwa prowadzona będzie zgodnie z ustaleniami „Planu gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2011”.

5. Poprawa klimatu akustycznego

Dla poprawy klimatu akustycznego zakłada się dalszą budowę ekranów akustycznych sztucznych i naturalnych (zieleń izolacyjna) w rejonach o przekroczonych dopuszczalnych normach hałasu, poprawiających warunki klimatu akustycznego w pobliżu miejsc zamieszkania oraz obiektów użyteczności publicznej (placówki służby zdrowia itp.) Działania docelowe to realizacja obwodnic terenów intensywnej zabudowy mieszkaniowej i poprawa stanu nawierzchni dróg. Jako działania doraźne, ale niezbędne, należy uznać wymianę stolarki budowlanej w obiektach w pobliżu źródeł hałasu. Ważne jest również usprawnienie systemu monitoringu w punktach szczególnie zagrożonych ponadnormatywnym hałasem.

6. Poprawa jakości powietrza

Przyjmuje się, że poprawa jakości powietrza będzie następować poprzez modernizację urządzeń grzewczych połączoną z wymianą czynnika grzewczego na bardziej ekologiczny, termomodernizację budynków, wdrażanie ekologicznych nośników energii (np. gaz, biomasa, energia słoneczna i wiatrowa, geotermia), modernizację dróg i budowę obwodnic. Zakłada się preferencje dla inwestycji komunikacyjnych mniej szkodliwych dla środowiska takich jak transport kolejowy, komunikacja zbiorcza oraz budowa ścieżek rowerowych. W celu ograniczenia emisji punktowej z największych emitorów zanieczyszczeń (Elektrownia Bełchatów, elektrociepłownie i ciepłownie miejskie) zakłada się konieczność kontynuowania działań związanych z sukcesywnym wprowadzaniem nowych technologii spalania i ograniczania wielkości emisji zanieczyszczeń.

OBSZARY PROBLEMOWE

Priorytet

**LIKWIDACJA BĄDŹ MINIMALIZACJA ZAGROŻEŃ
I OBSZARÓW PROBLEMOWYCH**

Główne działania

1. Ograniczenie ujemnych skutków suszy w obszarach największego deficytu wody

Problemem w skali kraju jak i województwa jest deficyt wód, szczególnie odczuwalny w północno – zachodniej części województwa. Dlatego też jest to obszar, w którym w pierwszej kolejności winny być realizowane obiekty małej retencji. Dla ograniczenia negatywnych skutków suszy konieczne jest zwiększanie naturalnej retencji m. in. poprzez wprowadzanie zalesień i zadrzewień, ochronę stawów, oczek wodnych, zwiększenie mokradeł. Dla poprawy bilansu wodnego należy sukcesywnie realizować „Plan nawodnień rolniczych dla województwa łódzkiego”. Zgodnie z nim winno się wykonać odbudowę istniejących systemów nawodnień oraz budowę nowych obiektów nawadniających w korelacji z rozwojem małej retencji wodnej. Ograniczeniu ujemnych skutków suszy sprzyjać będzie prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej.

2. Ograniczenie zagrożenia powodziowego

Na terenie województwa stwierdzono występowanie zagrożenia powodziowego na ponad 20 rzekach regionu. Najbardziej zagrożone wezbrzeniami powodziowymi są doliny Warty i Pilicy. Ze względu na istniejące zainwestowanie wskazano 9 obszarów problemowych, gdzie zagrożenie powodziowe winno być minimalizowane w pierwszej kolejności. Zmniejszenie zagrożenia powodziowego będzie realizowane m. in. poprzez budowę zbiorników małej retencji zawartych w Programie Małej Retencji. Szczególny nacisk należy położyć na inwestycje w obiekty z główną funkcją przeciwpowodziową. Uzpełnieniem i wsparciem tych obiektów będą inne zbiorniki przewidziane w wyżej wymienionym Programie i aneksie do niego. Ponadto należy podjąć działania związane z budową, modernizacją i poprawą stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych takich jak wały, poldery w tym budowę polderu Sieradz, suche zbiorniki, przepompownie.

3. Ograniczenie degradacji środowiska związanej z eksploatacją złóż węgla brunatnego

Obszarem problemowym w skali województwa jest teren w zasięgu oddziaływania PGE Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów S. A, która jest największą kopalnią węgla brunatnego nie tylko w Polsce ale i w Europie (55% krajowego wydobycia węgla). Odkrywkowa eksploatacja węgla brunatnego jest przyczyną największej w skali województwa degradacji powierzchni ziemi i gleb. Konsekwencją prowadzonej w tym rejonie działalności górniczej jest również zmiana stosunków wodnych i powstanie leja depresyjnego. Lej depresyjny, będący skutkiem odwodnienia odkrywki węgla stanowi problem narastający wraz z czasem i prowadzeniem eksploatacji. Degradacji podlegają również walory przyrodnicze i krajobrazowe. Przewidywane rozpoczęcie eksploatacji złóż węgla brunatnego „Złoczew” dla potrzeb energetyki przyczyni się znacznie do powiększenia degradacji powierzchni ziemi oraz wytworzenia dużego leja depresyjnego w tym rejonie województwa. Na środowisko negatywnie oddziałują również elektrownia

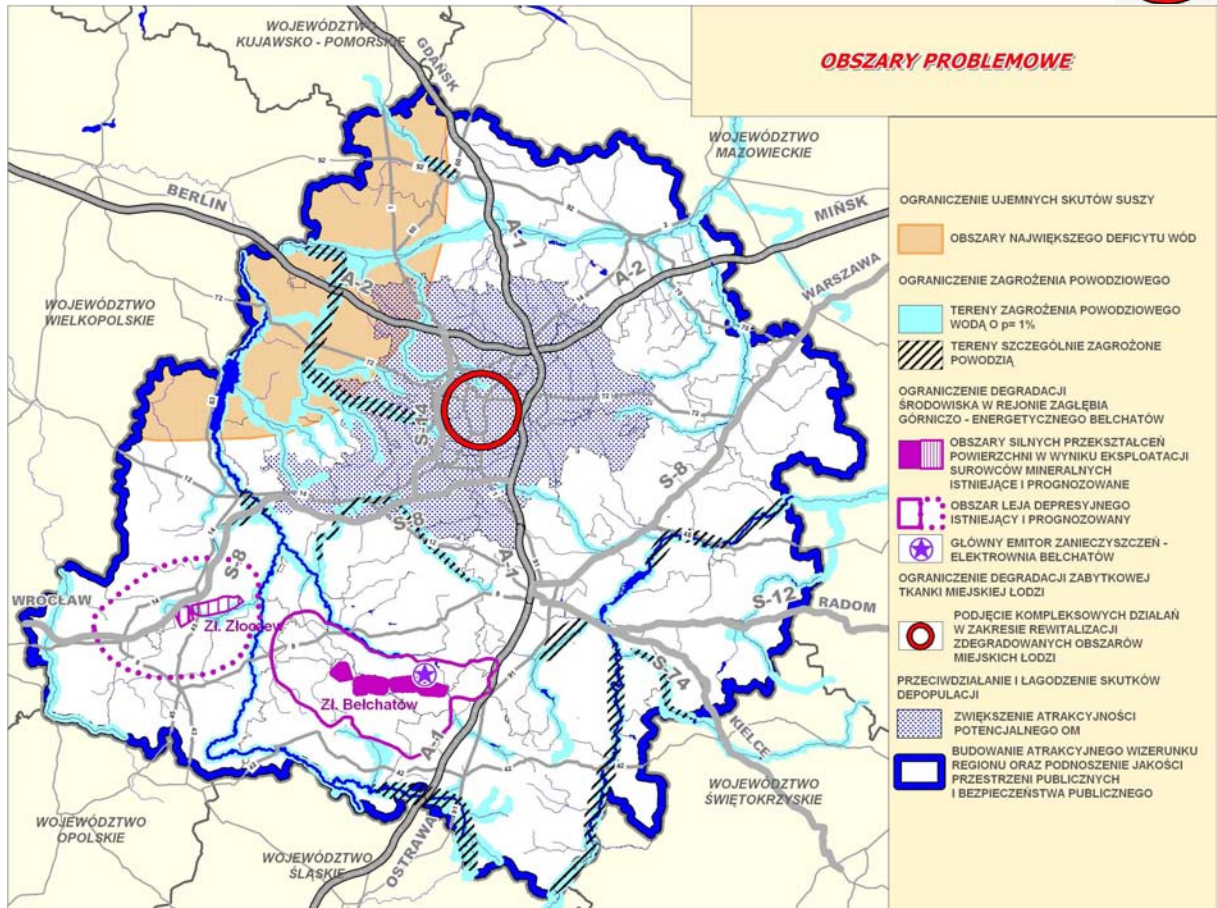
Bełchatów, która jest największym emitorem zanieczyszczeń powietrza. Dla ograniczenia negatywnych skutków działalności BOP konieczne jest prowadzenie na bieżąco rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Działania rekultywacyjne powinny być prowadzone w kierunku najbardziej optymalnym dla środowiska i zarazem racjonalnym ekonomicznie. Należy również podjąć działania zmierzające do ograniczenia emisji zanieczyszczeń przez Elektrownię Bełchatów poprzez wprowadzenie nowoczesnych technologii w tym czystych technologii węgla brunatnego.

4. Ograniczenie degradacji zabytkowej tkanki miejskiej Łodzi

W granicach miasta występuje duża ilość terenów podlegających od wielu lat olbrzymiej degradacji zarówno jeśli chodzi o tkankę urbanistyczną jak i aspekty społeczne. Miasto nie jest w stanie pozyskać i zapewnić środków na pokrycie ogromnie kapitałochłonnych przedsięwzięć związanych z odnową zarówno obszarów zabudowy jak i zieleni miejskiej. Brak jest instrumentów sprawczych na poziomie krajowym, usprawniających procesy rewitalizacji (nie ma ustawy o rewitalizacji) a środki unijne są niewystarczające w stosunku do potrzeb. Obecnie miasto pozyskuje środki na rewitalizację kwartałów śródmiejskich ale są to działania wybiórcze. Zaniedbania pod tym względem są na tyle duże, że wymagają działań kompleksowych na ogromną skalę oraz rozwiązań systemowych na poziomie krajowym. Z całą pewnością władze lokalne nie zdołają rozwiązać tego problemu jedynie własnymi siłami.

5. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków depopulacji

Na podstawie przeprowadzonych analiz i studiów województwo łódzkie zostało w całości uznane jako obszar problemowy pod względem depopulacji. Aby łagodzić nieco skutki następujących procesów demograficznych zakłada się podjęcie działań w trzech sferach. Po pierwsze Aglomeracja Łódzka i potencjalny obszar metropolitalny winien stać się swoistym magnesem przyciągającym migrantów z innych regionów Polski a także być atrakcyjnym miejscem powrotu dla reemigrantów. Musi zapewniać zarówno rozwój ekonomiczny, jak i wysoki standard i jakość życia. W tym kontekście szczególnie istotne wydaje się komplementarne zrealizowanie wszystkich założonych celów strategicznych, gdyż jedynie wtedy możliwe jest zahamowanie niekorzystnych zmian demograficznych. Po drugie należy konsekwentnie budować atrakcyjny wizerunek województwa oraz informować o szansach i możliwościach jakie daje życie w regionie łódzkim. Kampania wizerunkowa powinna być przeprowadzona w rozległym horyzoncie czasowym w kraju jak i za granicą co pozwoli na przełamanie negatywnych stereotypów. Kolejnym wyzwaniem jest kształtowanie estetycznych i prawidłowo zagospodarowanych przestrzeni publicznych ze znacznym udziałem terenów zielonych, a także wysokim poziomem bezpieczeństwa publicznego. Szczególną rolę do odegrania w kształtowaniu szeroko rozumianego ładu przestrzennego mają samorządy lokalne tworzące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

**Biuro Planowania Przestrzennego
Województwa Łódzkiego w Łodzi**

ul. Sienkiewicza 3, 90-113 Łódź
tel./fax 042 630 57 69 do 72
e-mail: sekretariat@bppwl.lodzkie.pl

<http://bppwl.lodzkie.pl>